ԹԻՒ 7734 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1911 ՇԱԲԱԹ

14 Octobre 1911 N. 7734

نومرو ۷۷۳٤ ۱ تشرین اول ۱۳۲۷ جمعه ایرتسی

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ-ԳԱԼԱԹԻԱ

آره‌ولك
ملی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیری قره‌کین بویاجیان
درسعادت — غلطه
ابونه فیأتلری پوسته اجرتیله برابر ولایات
ایچون سنه‌لکی ۱۰۰ آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

		Տարեկան	Վեցամս.
Գաւառներու	Համար	100	54
Արտասահման	»	25	20 Ֆր.

نسخه‌سی ۱۰ پاره

10 ՓԱՐԱ

آره‌ولك
AREVELK

Journal arménien
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE
K. BOYADJIAN
CONSTANTINOPLE-GALATA

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ե. ՕՏԵԱՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1883ԻՆ FONDÉ EN 1883 پازار ایرتسندن ماعدا هر کون نشر اولنور . تاریخ تأسیسی ۱۸۸۳

Միջազգային Կացութիւն

ԵՐՐԵԱԿ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԵՐՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԸՆԴՀ. ՀԱՇՈՒԵՅԱՐԴԱՐՈՒԹԻ՞ՒՆ ՊԻՏԻ ԸՆԵՆ

Օրուան ամենամեծ խնդիրն այս է թէ ներկայ թուրքօ-իտալական պատերազմը սահմանափակուած պիտի մնա՞յ, երկու պատերազմիկներուն միջեւ, թէ այդ սահմանէն դուրս ելնելով պիտի ճարակի ուրիշ տէրութեանց մէջ ալ։ Եթէ, տէր մի՛ արասցէ, այս վերջին պատահականութիւնը իրականանայ, երկար ատենէ ի վեր կասկածուած տիեզերական պատերազմը առաջ կուգայ, որ ատեն եւրոպական երկու խմբակցութիւնները իրենց ընդհանուր հաշուեյարդարութիւնը պիտի ընեն։

Մարդ կը սոսկայ մտածելով այսպիսի պատահականութեան մը վրայ, ո՛ւր կը մնայ եթէ իրականութեան ասպարէզ գտնուի։ Տիեզերական այդպիսի պատերազմ մը առնուազն 4 միլիոն մարդոց ռազմական արդի զարհուրելի զէնքերովը իրարու բախուիլ կը նշանակէ, թէ ծովու եւ թէ ցամաքի վրայ։ Երեւակայեցէք ուրեմն այն ահաւոր տեսարանը որ այդ ատենը պիտի պարզուի երկրագնդի վրայ, երբ աշխարհի հինգ ցամաքներուն եւ բովանդակ ծովերուն ու ովկիանոսներուն վրայ ուրիշ բան չտեսնուի, այլ խելայեղ ու կատաղի ճակատամարտ կամ նաւամարտ, քանի որ երկու խմբակցութեանց պատկանող վեց տէրութիւններն աշխարհի հինգ մասերուն մէջ ալ հող ու ստացուած ունին, որով ամէն տեղն ալ իրարու զարնուելու առիթ կամ պատեհութիւն։

Այս ամէն աղէտներուն սկզբնապատճառը, միթէ հա՞րկ է ըսել, Իտալիան է, որ անիրաւ տեղը յանկարծ յարձակեցաւ բարեկամ եւ իրեն որ եւ է վնաս չտուած ու բնաւ չտուող տէրութեան մը վրայ, ըսելով թէ «Քու այնինչ երկիրդ աղէկ չես կառավարեր, ինծի տուր, որովհետեւ պէտք ունիմ անոր»։ — Այս տրամաբանութեամբ եթէ Թուրքիա ալ իր սահմանակից որեւէ երկրի վրայ յարձակի առանց պատճառի, Յունաստանի, եւ ըսէ անոր, «Թեսալիա նահանգը աղէկ չես կառավարեր, ինծի պիտի տաս, պէտք ունիմ անոր» ո՛վ ի՛նչ կրնայ ըսել։ Միթէ Յունաստա՞ն պիտի փաստաբանէ թէ ինքը աղէկ կը կառավարէր զայն։ Տրիպոլսի տեղական ժողովուրդը միթէ դժգո՞հ էր տեղւոյն վիճակէն, որ Իտալիա այս բանը ըրաւ։

Բայց բարեբաղդաբար Թուրքիա իր կողմէ այսպիսի անիրաւ յարձակումներ չըներ ո՛չ Յունաստանի եւ ոչ ուրիշ որեւէ երկրի մը վրայ։ Պատերազմի համաճարակին ծաւալման վըտանգը ատկէ չէ ուրեմն, այլ ուրիշ տեղերէ, օրինակի համար, Պալքանեան փոքր ազգութիւններէն, որոնք գուցէ փորձուին իտալօ-թուրք պատերազմէն օգուտ քաղելով յարձակողական սկսիլ։ Միւս կողմէ ոչ ապաքէն ամէն օր կը լսենք թէ Աւստրիա Նովի-Պազարի կողմը եւ Ռուսիա Անատոլուի սահմանին վրայ զօրաշարժեր կը կատարեն եւ թէ այս վերջինը Նեղուցներու խնդիրն անգամ յուզե՛լ կը մտադրէ։

Այս ամէն չարագործ լուրերը առայժմ հաստատութիւն չեն գտած բարեբաղդաբար եւ կը մաղթենք որ բնաւ չգտնեն, բայց իրենց սեւակոն կերպով շրջաբերութիւնը հրապարակի վրայ՝ մաքերը անհանգիստ ընելու կը ծառայեն բնականաբար, եւ քաղաքական մթնոլորտը կը լեցնեն դիւրավառ նիւթերով։

Եւ եթէ երբեք ասոնց մէկ մասն իսկ իրականանայ, բաւական է բոլորն ալ շարժելու, ինչպէս վառօդի մէկ փոքրիկ տուփի պայթումը կը բաւէ բոլոր միւս տուփերը եւ տակառներն անգամ օդը հանելու, եթէ քովէ քով շարուած ըլլան։ Այդ դժբաղդ պարագային՝ բնական է թէ ո՛չ Եռեակ Զինակցութիւնը եւ ո՛չ Եռեակ Համաձայնութիւնը չպիտի կրնան չէզոք կենալ, ալ գործի պիտի խառնուին, որով համաշխարհային պատերազմ առաջ պիտի գայ։ Այդ ատենը — եւ մաղթենք որ այդ օրը չտեսնանք բնաւ — խնդիրներու մեծագոյնը աս պիտի ըլլայ թէ Իտալիա որ ամէն այդ աղէտներուն չարաչապարտ սկզբնապատճառն է, ի՛նչ ընթացք պիտի բռնէ, երկու խմբակցութիւններէն ո՞րու կողմը պիտի յարի։ Մինչեւ ցարդ քանի որ գերագոյն ժամը հնչած չէր, որով ինքը ստիպուէր իր իսկական գոյնը դուրս տալ, միշտ կրցեր էր երկու կողմն ալ խաղցնել, երկուքին ալ հաւատացնելով թէ իրեն կողմն է։ Բայց երբ այդ երկու կողմերը իրարու զարնուին, ուրիշ բան չմնար ընել իրեն, բայց թէ անպատճառ իր ինչ ըլլալը երեւան հանելով յարիլ մէկ կամ միւս կողմին։ Պէտք է գիտնալ սակայն որ չէզոք ալ չի կրնար մընալ, զի այդ պարագային երկու կողմը միանգամայն վշտացուցած կ'ըլլայ, եւ իր ըրածը խարէութեանց խարէութիւնը կը դառնայ։

Ալ որովհետեւ Իտալիա իր ուսերուն վրայ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ ծանր բեռն ունի, զոր կրելու համար, լրագրաց գրածին նայելով, 50-60 հազար զինուոր պիտի փոխադրէ ծովէն անդին իր նորատաց երկիրը, ինչ որ ահագին ծիգ ու աշխատութիւն ըսել է իրեն պէս տէրութեան մը համար որ Եւրոպայի հարստագոյն պետութիւններէն չէ վերջապէս, շատ մեծ օժանդակութիւն մը չըլլար ըսել այլեւս մէկ կամ միւս կողմին որու որ յարելու ըլլայ։

Այս պարագային ամենէն աւելի վնասուողը Եռեակ Զինակցութիւնը կ'ըլլայ, զի իրենց մէկ անդամն է որ երկրորդական ծառայութիւն մը ընելու վիճակին մէջ ինկած կը գըտնուի, ենթադրելով թէ իրենց կողմը մնայ, մինչ հակառակորդ խմբակցութիւնը իր երեք անդամներով անխախտ մնացած կ'ըլլայ, եւ եթէ կէս մը անդամալուծուած Իտալիան ալ իրենց յարի, ալ աւելի գերազօր կը հանդիսանայ քան Եռեակ Զինակցութիւնը, որ վերջապէս կը վերածուի երկեակի, մինչ հակառակ խըմբակը կը փոխուի քառեակի։ Ուրեմն աւելի կը նպաստաւորուի։

Ահա թէ միջազգային ընդհանուր կացութիւնը ինչ փափուկ դրութեան մէջ կը գտնուի այս վայրկեանիս եւ թէ ինչ Արգոսեան աչքերով կը դիտուի ու կը զննուի անիկա Պերլինի, Լոնտոնի, Բարիզի, Վիեննայի ու Բեդերսպուրկի մէջ, ինչպէս եւ Պուքրէշէն մինչ Աթէնք ու Կրետէ, կազմելով ամէնուն մտքին մէջ սոսկալի մղձաւանջ մը։

Իսկ այս ահաւոր մղձաւանջին գոյացման պատճառը, կրկնենք նորէն, Իտալիան է, Եռեակ Զինակցութեան մէկ անդամը, որ իր յանդուգն եւ անիրաւ արարքովը աշխարհը բովանդակ այսպիսի մտատանջութեան մատնեց անհարկի տեղ։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՏԱՐՕՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւր այս պահուս Բիթլիսի լեռնաշըղթաներու խառնուրդներու մէջ բունող՝ կէս մը Հասանցի աշիրէթին պատկանող «խըճըղ» (խըճըղ փոքրիկ քարէ՝ խըճէ շինուած գիւղ կը նշանակէ) գիւղի Քիւրտերու եւ ռամիկներու միջեւ արիւնահեղ բախում մը հուր ու սուր կը ճարճատէ եւ իւրաքանչիւր կողմէն երեքական մահամերձ վիրաւորեալներ գետին կը խոնարհին, միտքս կ'իյնայ թերթերու մէջ երեւցած քրդական ինքնօրինութեան մասին երեւակայական լուրը։

Քանի մը շաբաթ է ի վեր Պոլսոյ մամուլին մէջ ցան ու ցրիւ լոյս կը տեսնեն կարգ մը լուրեր թէ «Պարսկաստանի եւ Տաճկաստանի սահմանագլխի վրայ Քիւրտերը ինքնօրինութեան կ'աշխատին եւ ապստամբութեան կը պատրաստուին, Եւրոպայի մեծ քաղաքներու մէջ քրդական քոմիթէներ կազմուեր են, Ռուսիա եւ Անգլիա ուժ կուտան այդ միութեան են.»։ Մարական ինքնօրինութեան նպատակաւ կազմուած այդ շարժումներու եւ անոր աղբիւրներու վրայ խօսելէ առաջ, երկու խօսք ալ մեր քիւրտ հայրենակիցներուն, թէ յեղափոխութիւնը ի՛նչ պատճառաւ առաջ կուգայ ժողովուրդի մը մէջ, ո՞ր ժողովուրդը իրաւունք ունի յեղափոխական միութիւններ կազմելու եւ ի՛նչպէս եղած է որ Հայեր սկսեր են յեղափոխութիւն ընել։

Յայտնի է որ Հայերը մինչեւ Սուլթան Մէճիտի եւ Սուլթան Ազիզի ժամանակ, օսմանեան բովանդակ պետութեան մէջ բնակող բոլոր տարրերէն աւելի հաւատարմաբար ծառայեցին օսմ. փառապանծ գահուն, անկէ յետոյ, գահընկէց կայսեր ժամանակ, չնայած որ Հայերը իրենց իմաստութեամբ, ճարտարութեամբ եւ շինարարութեամբ օսմանեան հայրենիքի էն կարեւոր մասը կը կազմեն, միւս տարրերէն աւելի սկսան հալածել, հարսներ, աղջիկներ ու կիներ առեւանգել, ջահէլներ սպաննել, շինականի լըծկանն ու կթանը կողոպտել, կրծել քաղքենիի ճոխութիւնն ու արհեստաւորի աշխատութիւնը, աչքի զարնողները բանտարկել ու տանջել մինչեւ որ հոգինին քաղեցին. հետեւաբար այդ նահատակ ու մարտիրոսացած ազգը, յուսահատաբար

آوروپانك ایکی کتله‌لرندن هانکیسی ایتالیانڭ شقاوتندن ممنوندر ؟

ترکیا — ایتالیا محاربه‌سنده آوروپانك ایکی بیوك کتله‌سی اولان حکومتلرك بی طرف قاله‌جقلری آکلاشلدی، زیرا کرك ائتلاف مثلث وکرکسه اتفاق مثلث دولتلرندن ورود ایدن جوابلر بوندن بشقه برشیء افهام ایتمه‌دیلر .

بویله برحالده بی طرفلق عادتا ایتالیانك حرکتنه هم افکار بولنمق معناسنی ارائه ایدر .

بی طرفلق ایکی درلودر، احواله، محیطه، زمانه توفیقاً یاایو اولور ویاخود فنا ، مثلا اکر شو بحرانده بلغارستان، قره‌طاغ، صربستان ویاخود یونانستان خالصانه برصورتده بی طرف قالسه‌لر، بوقبیل بربی طرفلق زیاده‌سیله خیرخواهانه اولوب، تشکره بیله لایقدر. دیکر طرفدن دول معظمه دخی بی طرف قاله‌جقلرینی اعلان ایدرلر ایسه بونلرك بی طرفلغی‌ده بالطبع خیرخواهانه اوله‌ماز.

ذاتاً غزته‌مزك ستونلرنده آوروپانك ایکی کتلهٔ عظیمه‌سنکده نه سببله ایتالیایی کندی طرفلرینه جلب ایتدکلرینه دائر تفصیلات لازمه ویرلمش اولدیغندن، بوبابده تطویل مقال ایتمك ایسته‌مز ایسه‌کده ایتالیا برکتله ایله صورت رسمیه‌ده یکرمی بش سنه‌دنبرو متفق ودیکر کتله ایله‌ده کندینی دائما دوست کوسترمشدر .

ایتالیا اویله بروضعیتده بولنیور که آوروپانك بری وبحری غالبیتی تعیین ایتمك زمانی ورود ایدوب، ائتلاف مثلث واتفاق مثلث طرفدارلری یکدیکریله چارپیشیرلر ایسه ایتالیانك هانکی جهته میل ایده‌جکی مجهولدر .

ایشته بوسببدن طولایی ایکی طرفدن دخی ایتالیایی طرفلرینه جلب ایتمك اوزره هردرلو وسائطه مراجعت اولنمقده‌در .

بالطبع کندینك حال حاضرده‌کی طربلس غرب شقاوتنه ایکی جهت دخی قارشی چیقمایه‌جقدرلر واویله بروضعیت آله‌جقلر که ایتالیانك یاپمش اولدیغی شو رذالتدن کرك ائتلاف وکرکسه اتفاق مثلث طرفدارلرینك ممنون اولدقلرینه متفقلری ویاخود دوستلری بولنان ایتالیا ایناسنون! وبرندن ویادیکرندن شکایت ایتمکه حاجت کورمسون !

بتون شو درمیان ایتدکلریمزدن استدلال اولنه‌بلنه نظراً حکومتمزك اونلره برای توسط مراجعات مشروعه‌سنه نه ایچون عینی بی طرفلق جوابنی ویرمش اولدقلری آکلاشیلیور .

بتون شو تعریف ایتدکلریمز طوغرو اولمقله برابر، ائتلاف واتفاق مثلث ارکانندن ایتالیانك طربلس غربی استیلایه تشبثندن هانکیلری ممنوندر؟ قطعی صورتده برنجی جهت یعنی ائتلاف مثلث طرافدارلرینك بوندن ممنون اولدقلری هیچ شبهه کوتورمز .

آفریقانك بتون جهات شمالیه‌سی واچ طرفلری فرانسه وانکلتره النده بولنوب طربلس غرب یالکز اونلرك پك واسع اراضیسنی یکدیکرندن تفریق ایتمکده‌در .

طبیعی انکلتره‌نك وفرانسه‌نك ، اراضیسنی یکدیکرندن تفریق ایدن طربلس غربی اورته‌دن قالدیروب، مستملکاتلرینی بربرینه الصاق ایتمك، کندیلرینك منافعنه دهاموافق ایدی. سویله‌دیکمز وجهله اوچنجی برحکومتی دخی کندیلرینه حصه‌دار ایدوب، آره‌لرنده ایدی برافتراق وجوده کتیرمکه — مثلا — ایتالیانك طربلس غربی استیلاسی کبی — راضی اولمیه‌جقلر ایدی .

بوحالده ایتالیانك تشبث نامشروعندن انکلتره وفرانسه‌دن زیاده آلمانیا وآوستریانك ممنون اولدقلری آکلاشیلیور. زیرا کندیلرینك متفق رسمیلری اولان ایتالیا، شمالی آفریقاده انکلتره وفرانسه‌نك تا اورته‌یرنده دیکیلوب طوره‌جقدر . بناءً علیه برمحاربه اثناسنده انکلتره وفرانسه آفریقاده‌کی بتون قوتلرینی آوروپا صحنهٔ سنه چیقارمیه‌جقلردر، زیرا بویله پك مهم دقیقه‌لرده ایتالیایی کندی طرفلرینه جلب ایده‌مزلر ایسه آفریقاده‌کی قوتلرینك برقسمنی اوکا حصر ایتمك ایجاب ایده‌جکدر .

لکن آلمانیا، ایتالیانك رسمی اتفاق صفت وصداقتنه دها زیاده امین اولدیغندن کندینك دیکرلرندن زیاده منافع شخصیه‌سی بولنوب ، اوکا کوره حرکت ایتمکده‌در .

ایشته بوسببله ائتلاف مثلث ویاخود اونك باشلیجه‌لرندن اولان آلمانیا، ایتالیایی بوشقاوته سوق ایتمشدر .

ایتالیایی بویله بررذالته سوق ایتمکدن مقصد طبیعی شمالی آفریقاده انکلتره وفرانسه اراضیسنك یکدیکرینه التصاقنه برمانع اولمقدن عبارتدر .

شبهه‌سزدرکه انکلتره وفرانسه داخلاً آمال مستقبله‌لرینك امحا ایدلمش اولدیغندن طولایی زیاده متأسفدرلر ، ایتالیایی بوسبتون اغبراره اوغراتوب، اونی آلمانیانك قوجاغنه یرلشدیرمه‌مك اوزره سس چیقارمیورلر ایسه‌ده ایتالیانك شو حرکتندن‌ده هیچ ممنون دکلدرلر.

ائتلاف مثلث ایسه هم داخلاً هم ده خارجاً چوق ممنوندر، زیرا ایتالیانك تشبثنی قولایلاشدیره‌رق اونی کندینه منتدار براقیور .

بوندن بشقه طربلس غربك ایتالیایه کچمه‌سی، آلمانیانك مستقبلده‌کی امالنه دهاموافقدر. چونکه بوتشبث انکلتره، وفرانسه‌نك افریقاده‌کی اراضیسنك بربرینه التصاقه مانع اولوب ، کندی متفقی قوتلندیره‌جکدر .

وقایع بویله جریان ایتمکده ایکن المانیانك عثمانلی منافع وحقوقنه دائر توسط دوستانه‌سندن برشی مأمول ایتمك قابلیدر ؟

بوکا هرعقل واذعان صاحبنك جواب رد ویره‌جکنی انکار ایتمك بیوك برصافدرونلق اولور .

---

(۱٥٥)

عبدالحمید وشرلوق هولمس

ایکنجی قسم :

اون دردنجی فصل

سورکونه طوغری

علی العجله یاتیردینك اسبابنی آکلامق ایچون اطرافنده کیلره یاقلاشدی. وکندیسنه سورکونلرك فرارینی تعریف ایتدکلرنده زیاده‌سیله مکدر اوله‌رق ، یوزینك رنکی آتدی .

مومی الیه النی آلننه اوره‌رق :

— نه دییورسکز ! سورکونلر فرارمی ایتدیلر ؟

بویله برشی قابلمیدر ؟

مخاطبی جواباً :

— مع التأسف حقیقت بوندن عبارتدر.

— فقط حبس ایدلمش اولدقلری حالده اوطه‌لرندن نصل فرار ایتدیلر ؟ .

— تفرعات هنوز معلوم دکل ایسه‌ده ، پورت — سعیددن یولجی اولمق اوزره انکلیز قیافتیله واپوره داخل اولانلر ، سورکونلرك رفقاسی اولدیغنی وقادین البسه‌سی ایله تبدیل قیافت ایدنلر ایکی کنج اولدقلرینی تحقیق ایتدك. بوندن بشقه دیکر فاعل مشترکلر دخی قایقله کندیلرینی بکله‌مکده ایدیلر والحاصل هرشی پك ماهرانه برصورتده ترتیب ایدلمشدی .

سامع بك اشبو تعریفی ، باشنی صالالایه‌رق، عبوس برچهره ایله دکله یوب، قپودانه طوغرو یوروه‌مکه مباشرت ایتدی . عثمان قپودان یوقاریده‌کی صالونده باشنی ایکی اللری آره‌سنه آلمش محزون برطرز ایله میندر اوزرنده اوطورمشدی . زواللی اوقدر درین مطالعه‌لره غرق اولمشدی که سامع بکك اوطه‌یه داخل اولدیغنی طویمادی.

سامع بك ایسه یواش یواش قپودانه یاقلاشه‌رق ، اونك اوموزینه دوقاندی ، عثمان قپودان اشبو ناکهانی خفیف ضربه‌دن صارصیلارق ، باشنی یوقاری قالدیردی .

سامع بك عبوس ودرشت برچهره ایله:

— درت سورکونلرك واپوردن فرار ایتمش اولدقلرینی طویدم !

قپودان جواباً :

— ایواه !

— قاچیرانلر پورت — سعیددن واپوره داخل اولان اجنبیلر ایمش !

زواللی عثمان بك یواش وضعیف برسس ایله:

— اوت !

— سزه استانبولدن بشقه یولجی آلمامق ایچون امر ویرلمشدی نه ایچون امر مذکوره رعایت ایتمه‌دیکز ؟

قپودان هرنه قدر خلجان ووسوسه‌ده ایدی ایسه‌ده تعجب ایله مخاطبنك یوزینه باقه‌رق .

— بکا اویله سؤاللر صورمغه نه حقکز وار؟

اکر بن برقصورده بولندم ایسه مسئولیت مرجعنه عائد اولوب ، سزك کبی عادی بریولجی بویله برشیه مداخله ایتمك هیچ صلاحیتدار دکلدر .

سامع بك شدتلی برصورتده :

— اکر حقم اولماسه ایدی هیچ آغزمی آچمز ایدم .

— فقط سز کیمسکز ؟

— بن بالخاصه سزی ترصد ایتمك اوزره مأمور تعیین اولنمشمدر . اکر ایناماز ایسه‌کز ایشته دلیل !

دیه‌رك جیبندن برکاغد چیقاروب، قپودانه تقدیم ایتدی .

عثمان افندی کندینه ویریلان کاغدی دقتله اوقودقدن صوکره رنکی آتدی وکاغدی سامع بکه اعاده ایده‌رك :

— عفو ایدرسکز مأموریتکزدن خبردار دکل ایدم !

فی الحقیقه سسز صداسز یولجی که مالیه صفتیله جده‌یه کیدییورم دیمکده ایدی . شمدی ییلدیز آدملرندن اولدیغی تبین ایدییوردی. مومی الیه عبدالحمید طرفندن کرك قپودانه وکرکسه سورکونلره ترصد ایتمك ایچون مأمور تعیین اولنمشدی .

عثمان بك محزون ومتواضع برحال ایله :

— سامع بك ! امین اولکزکه بن بو فراریلرك ایشنده هیچ قباحتلی دکلم .

— بالعکس یالکز قباحتلی دکلسکز الا اونلره فاعل مشترك اولدیغکز بیله کورونیور!

— فقط نصل بویله برحکم ویره‌بیلیرسکز؟

— سزه قطعی صورتده امر ویرلدیکی حالده نه ایچون اوجعلی وساخته انکلیزلری واپوره قبول ایتدیکز ؟

— اوت ! اوجهتده حقکز وار ! بن اونلرك سوزینه ایناناه‌رق آلداندم .

— یعنی اونلردن رشوت آلدیکز ... اوکا کوره حرکت ایتدیکز .

— نصل رشوت !

— طبیعی کندیلرینی نصل ! نه یه مقابل اونلری واپوره قبول ایتدیکز ؟

— یالکز نقلیه‌یی ویردیلر... بورشوتمیدر؟

— نقلیه نه‌قدر غروش ایدی ؟

— دیمك که مذکور بش کشی ایچون اونبش لیرامی آلدیکز ؟

قپودان پك یواش برسس ایله :

— اوت !

سامع بك استهزا آمیز برچهره ایله :

— قارشوکزده کبی پك صافدل ظن ایدییورسکز ؟

— نه دیمك ایسته دیککزی آکلایه مایورم ؟

— دیمك ایسته‌یورم که بنی آلداتمق ایسته‌یورسکز ، لکن هرشیدن خبردار اولدیغمی بیلملیسکز !

(مابعدی یارین صباح)

استخراجاً طبعی عنوهد

վերջին ճիգ մըն էր որ կ'ընէր: ուստի հայրենիքի ծոցէն վտարանդի հալածականները հայրենիքէն հեռի, արեւմուտքի մէջ՝ օտար հորիզոնի ներքեւ հաւաքական միութիւններ կազմելու խորհուրդ յղացան եւ իրենց չարչարուած ազգի ցաւին երգը բարձրացնելու համար ասպարէզ իջան: Նոյն ուղին բռնեցին մեր Թուրք հայրենակիցներ Եւրոպայի զանազան քաղաքներու մէջ: «Ժէօն-Թուրք» անուամբ ընկերութիւն մը կազմելով սկսան բողոքել բռնակալին դէմ, խոշտանգուած, ծովամոյն եղած ու բանտարկուած խղճ երիտասարդներու վրէժը լուծելու բռնակալէն՝ բռնակալութեան տապալումով:

Ի հարկէ իրենց ցեղական կռիւներէն, սպանութիւններէն ու թալաններէն զատ, զոր մէկ ցեղ միւս ցեղին դէմ ի գործ դրած է աւատապետութեան փառքը իւրացնելու համար, ցարդ օսմ. պետական հայրենիքի եւ Պարսկաստանի սահմանին վրայ բնակող մեր քիւրտ վաթանտաշները ուրիշ ցեղէ մը եւ կառավարութենէ մը չհալածուելէ զատ, ամէն տեսակ ազատութիւն վայելեցին շնորհիւ իրենց Համիտ կայսեր հօր, զինեալ պատեհան, կողոպտեցին, սպաննեցին, հարստահարեցին ու հարստացան եւ իրենց թթու երես մը ցոյց տուող չեղաւ: Չեղաւ նոյնիսկ ըսող մը թէ՝ այդ տարրը (քիւրտ) օսմանեան հայրենիքը քար ու քանդ ըրաւ եւ մեր սիրուն վաղանի յառաջդիմութիւնը խանգարեց: Այս առանձնաշնորհումները վայելելէ զատ, այս լուսաւոր դարուն մէջ եւ օսմ. նորածիլ Սահմանադրութեան շրջանին ըստ լրագրական տեղեկութիւններուն, եթէ ցնորք չէ իրենց ինքնօրէնութեան չարժման խնդիրը, դատապարտելի է Քիւրտերու բռնած ընթացքը եւ իրենք յանցապարտ են, թէպէտեւ յանցանքի մէկ բաժինն ալ մեր իսլամ եղբայրներուն վրայ կը ծանրանայ:

908ին երբ Սահմանադրութիւնը նոր լոյս տեսած էր և Եւրոպայէն վերադարձող մեր տարագիր Ժէօն Թիւրք հայրենակիցները թափով գործի սկսած էին, իրենց հայրենիքը բռնակալներէն մաքրելու եւ առաջին անթիւ իշխանութեան գլուխ գտնուողները պէտք տեսնելով «Համիտիէ»ի գունդերու ջնջման ու ձեռքերնին գտնուած զէնքերու հաւաքման, հրաման ըրած էին կարնոյ գօմանտանին՝ գործի սկսելու Ալաշկերտէն ու Հայոտարանցի աշիրէթէն, վճարելով զէնք գլուխ 5ական լիրա, զէնքեր հաւաքելու. հազիւ թէ զինուորական հրամանատարին տրուած հրամանին համաձայն գործի գլուխ անցած էր Բագրեւանդի մէջ, Քիւրտերը սկսան իրենց զէնքերը ծախել աժան գնով որ փոխան բան մը չի գտնէ իրենց քով. ոմանք ալ կամովին կառավարութեան յանձնելու տրամադրութիւն ցոյց տուին, սակայն մեր խղամ հայրենակիցները երբ այդ լուրը առին, քովերնին հրաւիրեցին քիւրտ ցեղապետները եւ յորդորեցին որ իրենց զէնքերը չյանձնեն, չծախեն, օր մը պէտք կ'ըլլայ . . . Իսկ Մշոյ մէջ խել մը բռնակալ Թուրքերը, որոնց անունները բազմիցս յիշատակուած ըլլալուն համար աւելորդ կը համարիմ նորէն յիշել, քովերնին կանչեցին հաճի Մուսաներ, Խասիմներ (պէկ), հաճի Յէրօններ եւ Փանոզիք չէյխերը հաւաքեցին, որ զէնքերնին լաւ պահեն: Իրենց ռազմական ուժերը աւելցնելու համար նոր զէնք առին, Հայերու անդոյ ապստամբութեան դէմ պատրաստ գտնուելու համար եւ զիրենք ալ ընդունեցին «Իթթիհատ Թէրաղզը»ի անդամակցութեան մէջ: Ահա այն օրէն սկսեալ Քիւրտերը իրենց ցեղի յատուկ նենգամտութեամբ, գաւառական ծանօթ առածի համաձայն սկսան «գէլու հետ գառ ուտել, տէրու հետ վանելէր ընել,» մէկ կողմանէ իբրեւ ազատականներ Սահմանադրութեան ամրապնդման աշխատիլ, միւս կողմէ ալ անոր առջեւ խրամատներ պեղել: Երբ պատահեցաւ որ ոճրագործ մը ձերբակալելու համար զօրաց ջոկատ մը կամ ոստիկանաց խումբ մը շարժման մէջ դրաւ կառավարութիւնը, զէնք բարձրացուցին, կառավարութեան դէմ ծառացան, զինուոր սպաննեցին, ոստիկան վիրաւորեցին, ըսելով «մե՛նք այս տեսակ իշխանութիւն չենք ճանչնար, այլ անիշխանութիւն կ'ուզենք»: Երբ գաւառէն ալ կեդրոնական իշխանութեան դիմումներ կ'ըլլային ոճրագործ Քիւրտերը պատժելու համար, կը պատասխանէին թէ «կը վախնանք Քիւրտերուն ձեռք երկնցնելու ըլլանք, քրդական ապստամբութիւն կը հանեն»: Ահա այս դեղեկոտ ընթացքով եւ անհաստատութեամբ կերտեցին, հողի տուին քրդական «ինքնօրէնութիւն» ըսուած անիրաւացի պահանջին, որուն ես քրդական ապստամբութիւն, անիշխանութիւն անուն կուտամ: Ի վերայ այսր ամենայնի, դեռ այս գարնան Խոյթի ուժ զոհերու դէպքին Թուրք թերթերէ ոմանք այնչափ կոյր կը ձեւանային, որ կ'ըսէին Պալակցիներու շարժումներուն մէջ օտար (ռուսական) մատ կայ, այնքան իրարանցում հանելու, խնդիր մեծցնելու հարկ չկայ, քիչ մը անկեղծութիւն եւ քիչ մըն ալ կորով եթէ գտնուի մեր սահմանադրական կառավարութեան քով, ամբողջ քիւրտ ցեղ, հնազանդութեան կը բերէ, ձեռքերնէն առնելով զէնքերնին:

Անցեալները Շուկայի մէջ Թուրքերու միջեւ ծեծվըռտուք մը տեղի ունեցած էր. երբ բոլիսները յանցաւոր կողմը բանտ կ'առաջնորդէին, ազդեցիկ Թուրքերը մէջտեղ նետուեցան ու չթողուցին որ տանին, միանգամայն ոստիկանութեան ալ սպառնացան սա բառերով. «առնց մատ դպցընողը իր մահն աչքի առջեւ ունենալու է»: Նոյնպէս Խոյթի մէջ երկու տարիէ ի վեր է որ՝ Քիւրտերը արիւնահեղութիւններ կ'ընեն եւ վաշտեր շարժման մէջ կը դրուին. հոն հասնելուն պէս սպաներ ոճրագործներու հետ բարեկամութիւն կը մշակեն, կ'ուտեն կը խմեն եւ առանց մէկ ոճրագործ ձերբակալելու կը վերադառնան աշնան քաղաքներու մէջ, ըսելով ձմեռէն ու ցուրտէն փախան, ո՛վ կ'ըսէ թէ անկեղծութեամբ եւ յամառութեամբ մը զօրք ինքզինք չփումէ զերծ պահէր, չէր ձերբակալէր Խոյթի արիւնարբու մարդասպանները. ահաւասիկ խօսքեր, որ շատ ջուր կը վերցնեն:

Վիրաւոր ոստիկաններէն մին՝ Գուրս մահալլէի ճաղռն՝ որ ծանրապէս վիրաւորուած էր, (տեսն. 11) մեռաւ: Քիւրտերէն ալ չորս հոգի մեռեր են. միայն գիւղապետ Սէյտոյի Ուսուֆ, որ երկու ամիս առաջ բանտ կը գտնուէր, նորէն ձերբակալուած է: Գիւղը ամբողջ թալլեր են եւ գիւղացիներ (Քիւրտեր) ցրուած են շրջակայ գիւղեր: 40 հեծեալ ոստիկան երէկ գիշեր ճամբայ ելան դէպքի վայր, քնան ալ այսօր եւ կ'ըսեն նոր բաղխում մըն ալ տեղի ունեցեր է ոստիկաններու եւ Քիւրտերու միջեւ. մանրամասնութիւն կը սպասի: Այսպէս կամ այնպէս, ուր որ փախչին, այսօր կամ վաղը ոճրագործները արդարութեան մէջ ինքնաբերաբար կ'իյնան եւ մէկ մըն ալ տեսնես որ մեր արդարակորով դատարանը 1-2 տարի կամ ամիս բանտարկելէ վերջ «մեղքերդ քաւեցիր» ըսելով, անպարտ կ'արձակէ: Հերու աւազակապետ Ծըպրանցի Սէյիտի ծառայի՝ Դաւրոյի ճիտէն մահու վճիռ կախելով կառավարութիւնը իպրէթի ալէմ իչիւն շուկան պտտցուց. վերաքննութեան ատեանին 3½ տարիի բանտարկութեան իջաւ պատիժը: Սէյիտ որ Սահմանադրութենէ վերջ 5-6 քիւրտ անդիի աշխարհ ղրկեց, դեռ երէկ բանտարկուած, այսօր դատարանի շնորհիւ ազատուելով, խնդութեամբ եւ ուրախութեամբ իր գիւղը կը վերադառնայ: Այս երկուքը՝ Սէյիտ եւ Դաւրոն հարիւրաւոր մարդեր սպաննելէ վերջ, տասն չափ քիւրտ ալ այս Սահմանադրութեան շրջանին՝ երեք տարուայ մէջ գործեցին եւ այսօր թեթեւ բանտարկութեամբ մը օձիքնին արդարութեան ձեռքէն կ'ազատեն. արդ՝ ցեղ մը որ այսքան առանձնաշնորհումներ վայելէ, ի՞նչ՛ր չընէ, «ինքնօրէնութիւն» ալ կ'ուզէ, «ապստամբութիւն» ալ կը հանէ:

Մուշ, 10 սեպտ. ՏԱՐՕՆՑԻ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԵՒԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՏՐԻՊՈԼՍԻ ՄԷՋ

ԻՏԱԼԱՑԻ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը հաւաստուի թէ Երրեակ Համաձայնութեան պատկանող պետութիւնները՝ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ռուսիա արդէն իսկ ձըգած են այն հիմերը, որոնց համաձայն, բանակցութիւն պիտի կատարուի, Ափրիկեան Տրիպոլիսի խնդիրը կարգադրելու համար: Այդ մասին դեռ ո եւ է պաշտօնական զեկոյց չէ եղած Բ. Դրան: Թուրք թերթի մը ըսածին նայելով, տէրութիւնները սա հիման վրայ կ'ուզեն լուծել խնդիրը. Սուլթանին գերիշխանութիւնը պահպանել Ափրիկեան Տրիպոլիսի վրայ: Թէ՛ օսմ. եւ թէ իտալական դրօշները պիտի պարզուին Ափրիկեան Տրիպոլսոյ հանրային շէնքերուն վրայ: Այդ երկրամասին ամբողջ վարչութիւնը Իտալացիներուն պիտի յանձնուի: Ասիկա տեսակ մը թեւարկութիւն պիտի ըլլայ: Նախարարաց Խորհուրդը, որ իր առջի օրուան նիստին մէջ երկար խորհրդակցութիւններ կատարած էր անգլիական, ֆրանսական եւ ռուսական դեսպաններու կողմէ եղած զեկոյցին վրայ, այսօրուան նիստին մէջ պիտի պատրաստէ իր տալիք պատասխանը: Արդէն իսկ Նախարարաց Խորհուրդը կարգ մը հրահանգներ յղած է արտասահմանի օսմ. դեսպաններուն:

⁂ Տրիպոլսէն քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ զօրավար Քանէվայի ու իտալական նաւատորմի ծովակալներուն եւ դերծովակալներուն միջեւ կատարուած խորհրդակցութենէ մը յետոյ որոշուած է իտալական արշաւախումբը ղրկել օսմ. զինուորներուն դէմ: Այս լուրը վերապահութեամբ կ'ընդունուի:

⁂ Ճիօրնալէ տ'Իթալիա սա հեռագիրը ստացած է Տրիպոլսէն առջի օրուան թուականով.— Իտալացիներուն հաւատարիմ Արաբներ կը հաւաստեն թէ երկրին ներսերը գտնուող Թուրք զինուորներուն կացութիւնը յուսահատական կը դառնայ հետզհետէ: Բազմաթիւ դասալիքներ իտալական իշխանութեանց անձնատուր կ'ըլլան: Թուրք զինուորներուն ընկերացած ուղտապաններ ալ դասալիք կ'ըլլան, իրենց հետ տանելով պաշարները: Կ. Պոլսոյ կառավարութիւնը չկարենալով ուղղակի հաղորդակցիլ Տրիպոլսի հետ, Թունուզի եւ Մալթայի հիւպատոսներուն հեռագիրներ ուղղելով հրամայած է որ Ափրիկեան Տրիպոլսի զինուորները կարելի եղածին չափ դիմադրեն: Տրիպոլսի մէջ կ'ըսուի թէ հրամանատար Միւնիր փաշա իտալացի հրամանատարին ուղղուած նամակով մը փափաք յայտնած է անձնատուր ըլլալու, տեսնելով որ չի կրնար աւելի երկար ատեն դիմադրել պաշարի չգոյութեան պատճառաւ: Միւնիր փաշա իր նամակը ղրկած է ուղտապանի մը միջոցաւ: Ուղտապանը յայտարարած է թէ ո՛չ միայն Միւնիր փաշա, այլեւ անոր ընկերացող սպաները փափաք յայտնած են անձնատուր ըլլալու: Հաւանական է որ քիչ ատենէն տեղի ունենայ այդ անձնատուութիւնը: Սակայն իտալական իշխանութիւնները կասկածանքով կը վերաբերուին:

⁂ Սթէֆանի գործակալութիւնը առջի օրուան թուականով սա հեռագիրը ստացած է Տրիպոլսէն.— Անցած չորեքշաբթի օր, իտալական զինուորներուն հրամանատար զօրավար Քանէվա յայտարարութիւն մը ուղղած է Տրիպոլսի, Պէնկազիի եւ կցուած մասերուն բնակչութեանց: Այդ յայտարարութեան մէջ զօրավար Քանէվա կ'ըսէ թէ սարուկ դարձած ժողովուրդը ստրկացնելու համար չէ եկած, այլ իրենց իրաւունքները վերադարձնելու եւ ազատագրելու զիրենք: Ժողովուրդը պիտի կառավարուի Իտալիոյ թագաւորին հովանաւորութեամբ, բնիկ պետերուն կողմէ, որոնք արդարութեամբ, ներողամտութեամբ եւ քաղցրութեամբ պիտի կառավարեն: Բոլոր կրօնական եւ քաղաքային օրէնքները պիտի յարգուին, ինչպէս նաեւ կիները ու բարեգործական եւ կրօնական հաստատութեանց վերաբերեալ առանձնաշնորհումները: Ո եւ է տուրք չպիտի գանձուի, երկրէն դուրս ծախսուելու համար, եւ հաստատուած տուրքերն ալ պիտի վերաքննուին: եթէ պէտք չի տեսնուին՝ պիտի զեղչուին եւ նոյն իսկ պիտի ջնջուին, արդար եւ անաչառ ոգիով: Ոչ ոք զինուոր պիտի առնուի, հակառակ իր կամքին: Ասիկա պիտի ըլլայ հիմը Իտալիոյ ապագայ թեւարկութեան: Յայտարարութիւնը սապէս կը վերջանայ. «Իտալիա խաղաղութիւն կ'ուզէ եւ կը փափաքի որ այս երկիրը իսլամական երկիր մնայ, ու իտալական դրօշը ծածանի անոր վրայ, իբր նշան հաւատքի, սիրոյ եւ յոյսի»:

⁂ Ճիօրնալէ տ'Իթալիայի Տրիպոլսի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ իտալական կառավարութեան կողմէ տրուած հաւաստիքները, որով պիտի յարգուին խղճի ազատութիւնը, սեփականութիւնը եւ կիներուն պատիւը, լաւ տպաւորութիւն մը ձգած են տեղացիներուն վրայ, մանաւանդ որ կառավարութեան հրամանները ճշդիւ կը գործադրուին: Օսմ. Քօմիթէի տասնըհինգ անդամներ վտարուած են: Թուրք սպաներուն հետեւող քանի մը ընտանիքներ Տրիպոլիս դարձած են: Ռմբակոծութեան միջոցին 200 բանտարկեալներ, որոնց 50ը վտանգաւոր ոճրագործներ, խոյս տուած են: Աւարառուներու ձերբակալութիւնը կը շարունակէ: Երկրին ներսերէն ուրիշ ցեղապետներ ալ կը հասնին, հնազանդութիւն յայտնելու համար:

⁂ Իտալական թերթ մը կ'ըսէ թէ նախկին նախարար Սոնինօ եւ Կուչիարտինի, Տրիպոլիս ժամանած են, կարգ մը բաներ ուսումնասիրելու համար, որոնք գաղթավայրին ապագայ բարգաւաճման տեսակէտով կարեւորութիւն ունին:

⁂ Տրիպոլսէն առջի օրուան թուականով հասած հեռագրի մը համաձայն, անցեալ չորեքշաբթի գիշեր առտուան դէմ իտալական զօրաւոր ջոկատ մը անապատին կողմը հետազօտութիւններ կատարած միջոցին յարձակում գործած է օսմ. զինուորներուն վրայ, որոնք դիրք բռնած էին բարձունքի մը վրայ: Առաջ եկած բուռն ընդհարումին ատեն իտալական ջոկատը չկարենալով դիմադրել, ստիպուած է նահանջել: Հակառակ թշնամիին թուական առաւելութեան, նահանջի ատեն Իտալացիները 1600 սպաննեալ թողած են: Օսմ. զինուորներուն կորուստը բաղդատաբար քիչ է:

⁂ Սթէֆանի գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ Սապանէ եւ Նէյմա չոգենաւերուն մէջ գերի բռնուած քանի մը Թուրք սպաներ իրենց երախտագիտութիւնը յայտնած են իտալական կառավարութեան, այն սիրալիր վարմունքին համար, որոնց առարկայ եղած են: Այդ Թուրք սպաները խնդրած են որ իրենց երկիրը ղրկուին, առողջութիւննին դարմանելու համար: Գերի բռնուած ուրիշ Թուրք սպաներ ալ նոյն խնդրանքը ըրած են: Իտալական կառավարութիւնը նկատելով որ այդ սպաները բացառիկ պայմաններու մէջ կը գտնուին, որոշած է արձակել զանոնք, պայմանաւ որ իրենց պատուոյն վրայ խոստանան թէ զէնք չպիտի առնեն ներկայ պատերազմին մէջ: Այդ սպաները 12 հոգի են:

⁂ Պէնկազիէն հասած պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ զինեալ կամաւորներ հոն կը հասնին Ափրիկէի զանազան կողմերէն: Անոնց թիւը օրէ օր կ'աւելնայ: Մեծ գրգռութիւն կը տիրէ Ափրիկէի իսլամ բնակչութեան մէջ: Այդ հեռագրին մէջ ըսուած է թէ Իտալացիները երբեք չպիտի կրնան գրաւել Պէնկազին եւ թէ Տէրնէի մէջ ցամաք ելած զինուորները ստիպուած են իրենց չոգենաւերը դառնալ, մեծ կորուստներ կրելէ յետոյ, օսմ. զինուորներուն, կամաւորներուն եւ ժողովուրդին ընդդիմութեան պատճառաւ: Սթէֆանի գործակալութիւնն ալ կը հերքէ վերոյիշեալ տեղեկութիւնը:

⁂ Իտալական երկրորդ զօրաբաժինը 19 փոխադրանաւերով Տրիպոլիս ժամանած է առջի օր: Փոխադրանաւերուն կ'ուղեկցէր տորփիլ մը: Զինուորները ցամաք ելած են անարգել: Տրիպոլիսէն 180 մղոն հեռու, նաւային զօրաբաժինը պաշտպանութեան շղթայ մը ձեւացուցած էր, որպէս զի ցամաք ելլելու գործը դժուարութեան չմատնուի:

⁂ Իտալացիները Ափրիկեան Տրիպոլիսը գրաւելէ անմիջապէս յետոյ տեղւոյն Հանր. Պարտքի վարչութեան պաշտօնատարներուն ութը օր պայմանաժամ տուած են, որպէս զի իտալացի պաշտօնատարներու յանձնեն իրենց գործերը: Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդը արտաքին գործոց նախարարութեան հեռագրած է որ հետ առնէ այդ որոշումը, քանի որ իտալական պատուիրակն ալ մասնակցած է Հանր. Պարտքի կազմակերպութեան մասին տրուած որոշումներուն եւ թէ այդ վարչութիւնը կը պաշտպանէ բոլոր տէրութեանց շահերը:

⁂ Ֆրանսական չոգենաւով Իզմիր հասած երկու թղթատարական պարկեր, որոնք Պրինտիզիէն ղրկուած էին, Իզմիրի ոստիկանութեան կողմէ գրաւուած են: Այդ պարկերը աւստրիական նամակատան ուղղուած էին: Թէ՛ ֆրանսական եւ թէ աւստրիական հիւպատոսարանները բողոքած են:

⁂ Ռուսական դեսպանատան Ա. Թարգմանը առջի գիշեր Բ. Դուռ երթալով արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցեցաւ: Ցորենով բեռնաւորուած ռուսական նաւերու նեղուցներէն անցնիլը արգիլուած էր, սակայն ռուսական դեսպանատան չէր հաղորդուած: Թարգմանին պահանջման վրայ, այդ խրիկունն իսկ դեսպանատան հաղորդուեցաւ թոյլտուութիւնը:

⁂ Երէկուան Թանին կոչ մը ուղղելով բոլոր Օսմանցիներուն, կը հրաւիրէ զանոնք դաշնակցութիւն մը կազմելու Իտալիոյ դէմ, վրէժ լուծելու համար: Եւ իբր տասնաբանեայ նոր պատուիրանք, կ'առաջարկէ սա պատուէրները գործադրել, կրօնքի եւ պատուոյ վրայ երդում ընելով. Ա. Երբեք առեւտուր չընել Իտալացիներուն հետ: Բ. Նաեւ յարգ չընծայել իտալական արդիւնաբերութեանց եւ բերքերուն: Գ. Իտալական չոգենաւեր չնստիլ: Դ. Իտալերէն չխօսիլ: Ե. Տղաքը իտալական վարժարան չղրկել: Զ. Իտալական նամակատան նամակ չյանձնել: Է. Իտալացի սպասաւոր եւ գործաւոր չաշխատցընել: Ը. Նաեւ աջակցութիւն չընծայել եւ ոչ մէկ Իտալացիի, բարոյական ու մարդկային օրէնքները նկատի առնելով: Թ. Բարոյականութեան չպատկանող բաներու մէջ կարելի եղածին չափ վնասել Իտալացիներուն: Ժ. Իտալացիներուն նկատմամբ թշնամական զգացումներով մեծցնել տղաքը:

⁂ Իտալական թերթերը շարունակ կը պնդեն որ պէտք է Ափրիկեան Տրիպոլիսը կցել Իտալիոյ եւ ոչ թէ թեւարկութիւն հաստատել անոր վրայ: Ճիօրնալէ տ'Իթալիա կ'ըսէ թէ յաչս Արաբներուն Իտալիոյ համար նուաստացում մը պիտի ըլլայ, եթէ Սուլթանին գերիշխանութիւնը ճանչցուի: Նոյն թերթը կը յանձնարարէ օգուտ քաղել Թուրքերուն եւ Արաբներուն միջեւ տիրող անհամաձայնութիւններէն: Միւս լրագիրներն ալ նոյն իմաստով կը գրեն:

⁂ Սթէֆանի գործակալութիւնը Թօպրուքէն հեռագիր մը ստացած է, որուն համաձայն, արաբ ցեղապետ մը Բիզա գրաւուած գացած է, հնազանդութիւն յայտնելու համար: Այդ ցեղապետը խոստացած է որ պիտի ջանայ ուրիշ ցեղապետներ ալ համոզել, որպէս զի իտալական կառավարութիւնը ճանչնան: Փախստականները Մարսա Թօպրուք կը դառնան:

⁂ Ափրիկեան Տրիպոլսէն հասած լուրերուն նայելով, անգլիական կառավարութիւնը Իտալիոյ թոյլ չպիտի տայ որ իր զրահաւորները խոշոր թնդանօթներ հանեն ցամաք, ինքնապաշտպանութեան միջոցները ապահովելու համար:

⁂ Վիեննական մամուլը դիւանագիտական միջամտութիւն կը պահանջէ, թշնամութիւնները դադրեցնելու համար: Էքստրաբլաթ եւ ուրիշ թերթեր կը հաւատան թէ ամէն կողմէ Թուրքիոյ համակրութիւն կը յայտնուի:

⁂ Հրաման տրուած է Քիոսի, Չէյմէի, Սէրամպէքիի եւ ուրիշ կղզիներու հեռագրական իտալացի պաշտօնեաները արձակելու:

⁂ Բօբօլօ Ռօմանօ կէս-պաշտօնապէս յայտարարած է թէ անկարելի է բանակցութիւններ կատարել հաշտութեան համար, Ափրիկեան Տրիպոլսի ամբողջական գրաւումէն առաջ: Այնուհետեւ նկատի պիտի առնուին Բ. Դրան կողմէ տէրութեանց միջոցաւ ըլլալիք առաջարկները, պայմանաւ որ այդ առաջարկները իբր հիմ ունենան Իտալիոյ տիրապետութիւնը Տրիպոլսի եւ Պէնկազիի վրայ:

⁂ Անգլիական կառավարութիւնը Հռոմի դեսպանին ծանուցած է թէ չպիտի թոյլատրէ որ Իտալիա ռազմական գործողութիւններ կատարէ Կարմիր Ծովուն մէջ: Հօտէյտայի ռմբակոծման լուրը անհիմն է:

⁂ Կարմիր Ծովուն իտալական գաղութներուն իսլամ բնակչութեան մէջ մեծ գրգռութիւն կը տիրէ: Կը վախցուի որ իտալական իշխանութեանց դէմ ապստամբին: Այդ գաղութներու իսլամները պոյքօթ կը մղեն իտալական ապրանքներուն դէմ:

⁂ Առջի գիշեր զրոյց կը շրջէր թէ իտալական կառավարութիւնը տէրութեանց միջոցաւ ծանուցագիր մը տալով Բ. Դրան, յայտարարած է որ եթէ որոշեալ ատենի մը մէջ թշնամութեանց վերջ չտրուի ու ասկէ առաջ իր ըրած պահանջումները չընդունուին, վնասի հատուցում պիտի պահանջէ:

⁂ Օսմ. կառավարութիւնը հրատարակութեան տուած է պատերազմական արգիլեալ ապրանքներու ցանկը, որ ահաւասիկ.— Ամէն տեսակ զէնքեր, ձկնորսութեան պայթուցիկներ եւ յարակից առարկաներ, ամէն տեսակ ռումբ, ական, փամփուշտ՝ յարակից մասերով, կապար, բլաթին, վառօդ, պատերազմի պայթուցիկ նիւթեր, ազբորակ, սիւլֆաթ տը բօթաս; ծծումբ, քլօրաթ տը բօթաս, թնդանօթներ, վառօդի սնտուկներ եւ յառաջամաս, մեքենաներ, զինուորական հագուստներ, զինուորական հանդերձանք, պատերազմի ձիերու ամէն տեսակ ասպազէններ, բանակին մէջ գործածելի կենդանիներ՝ հեծնելու, բեռնաբարձ եւ գրաստ,

---

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 143

ԱՊՏՈՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԵՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԷՊԻ ԱՔՍՈՐ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

Այս խօսքերը հազիւ թէ արտասանած էր, արդէն հերոսուհիին մէջքի գօտիին օղակէն պարանը անցուցած՝ զինքը նաւակ կ'իջեցնէին. յետոյ իրեն հետեւեցան երեք աքսորականները, հետեւէ հետեւ:

Նաւակին մօտենալը եւ կամրջակին վրայ տեղի ունեցած իրարանցումը սակայն աննշմարելի չէր անցած նաւուղիղներէն որոնք յանկարծ սուլիչը հնչեցուցին:

Սուլիչին այս ձայնէն մէկ քանի նաւազներ վազեցին եկան.

— Շոգենաւին մէջէն մարդ կը փախչի կոր, նաւապետը կանչեցէ՛ք, պոռաց նաւուղիղներէն մին:

Մէկ վայրկեանի մէջ իրարանցումը այնքա՛ն մեծցաւ որ գրեթէ ամէն մարդ ոտքի վրայ էր, ի բաց առեալ Օսման նաւապետէն զոր հազիւ հազ կրցած էին քունէն արթնցնել եւ որ սակայն կարող չէր եղած տակաւին ոտքի վրայ ելլելու:

Այս շփոթութենէն օգտուելով, իբրեւ կին ծպտուած երկու երիտասարդներն ալ յաջողած էին նաւակ ցատքել: Կամրջակին վրայ կը մնային միայն Մաք Լայն, Զիա փաշա եւ այն որուն Ճէյմս անունը տուած էին իրենց ընկերները:

Մաք Լայն տեսնելով որ շոգենաւին մարդիկը դէպի իրենց կողմը վազէին կը եւ թէ ժամանակ չի կար նաւակ ցատքելու, խկոյն նաւակը շոգենաւին կապող պարանը քակեց եւ պոռաց վարը գտնուողներուն:

— Հեռացէ՛ք եւ խկոյն ցամաք նետեցէ՛ք ինքզինքնիդ:

Յետոյ, երեքը մէկէն իրենց ըէվոլվէրները հանեցին եւ իրենց վրայ խուժողներուն ուղղելով գոչեցին.

— Եթէ քայլ մըն ալ առաջ գաք, կը զարնենք:

Այս սպառնալիքը փրկարար ազդեցութիւն մը ըրաւ. նաւազները իրենց եղած տեղը կանգ առին: Նոյն միջոցին Օսման նաւապետ երեւցաւ կամրջակին վրայ, տակաւին քնատ վիճակի մէջ եւ առանց ըմբռնելու անցած դարձածը:

Նաւակը արդէն բաւական հեռացած էր շոգենաւէն ու ցամաքին մօտեցած եւ մէջը գտնուողները մէկիկ մէկիկ դուրս կ'ելլէին ու վազելով կը հեռանային դէպի հեռուն գտնուող պլպլացող լոյսերը:

— Ի՞նչ կայ, ի՞նչ պատահեցաւ, գոչեց նաւապետը իր մարդոց դառնալով:

— Շոգենաւէն մարդ կը փախցնեն, պատասխանեց նաւազներէն մին:

Այս բառերը մէկէն նաւապետին խելքը գլուխը բերին:

— Աքսորեալնե՛րը, աքսորեալնե՛րը, գոչեց յուսահատ ճիչով մը, ո՞ւր են, փախա՞ն թէ տակաւին նաւուն մէջն են:

Ոչ ո՛ք որոշ բան մը գիտէր այդ մասին, փախուստը այնքա՛ն արագ, անակնկալ կերպով տեղի ունեցած էր, իրարանցումը այնքա՛ն մեծ էր որ չէին կրցած բան մը նշմարել:

— Շոգենաւը կեցուցէ՛ք, հրամայեց նաւապետը նաւուղիղներուն, յետոյ խելայեղ ոստումով մը վազեց դէպի երեք անձերը որոնք ըէվոլվէրը ձեռքերնին անշարժ կեցած էին:

— Ո՞ւր են աքսորեալները. դո՞ւք փախցուցիք, ոռնաց անոնց երեսին:

— Աքսորեալները արդէն չեզոք հողի վրայ են ու ազատ Ապտիւլ Համիտի ճիրաններէն, պատասխանեց Զիա փաշա, իսկ դուք Օսման նաւապետ, հաճեցէ՛ք եղած տեղերնիդ հանդարտ մնալ, եթէ չէք ուզեր գնդակով մը գետին տապալիլ:

Այս սպառնալիքը այնքա՛ն հանդարտ ու միանգամայն հաստատ շեշտով մը ըսուեցաւ որ նաւապետը սարսռաց եւ քանի մը քայլ ետեւ գնաց:

Եւ սակայն այս կացութիւնը երկար չէր կրնար տեւել, հետզհետէ նորանոր նաւազներ ու շոգենաւի զանազան պաշտօնեաներ կը հասնէին եւ կը բոլորուէին երեք անձերուն չուրջը: Շոգենաւը, նաւապետին հրամանին վրայ կանգ կ'առնէր եւ նաւուղիղներն ալ կուգային կը միանային միւսներուն, առանց տակաւին ճշդօրէն հասկցած ըլլալու տեղի ունեցած դէպքերը:

Մաք Լայն եւ իր ընկերները մէկ կողմէ ըէվոլվէրը ձեռքերնին, իրենց չուրջ գտնուողներուն կը նայէին, միւս կողմէ գաղտագողի իրենց ակնարկը կ'ուղղէին դէպի ցամաք, տեսնելու համար թէ իրենց ընկերները բաւական հեռացա՞ծ էին:

Նաւապետը, որ հակառակ իրեն եղած սպառնալիքին, պաղարիւնութիւնը չէր կորսնցուցած, այլ ընդհակառակը աւելի խրոխտ ու կորովի կերպարանք մը առած էր, գոչեց.

— Զէնքերնիդ վար դրէ՛ք ու անձնատուր եղէք, եթէ ո՛չ մենք զէնքի պիտի դիմենք:

Օսման էֆէնտի այս խօսքերը արտասանած էր Ֆրանսերէն լեզուով, որովհետեւ մինչեւ այն ատեն տակաւին կը կարծէր թէ իր դէմինները իրաւցնէ Անգլիացիներ էին: Այս հրամանը արձակելէ ետքը իր չուրջը գտնուող նաւազներուն դառնալով ըսաւ, թրքերէն.

— Զենէ երկուքը թո՛ղ երթան պահպանութիւն ընեն երկու տիկիններու խցիկին առջեւ եւ թոյլ չի տան որ անոնք դուրս ելլեն:

Այս խօսքերը Զիա փաշայի ծիծաղը շարժեցին, որ նաւապետին դառնալով՝ թրքերէն լեզուով ըսաւ.

— Անօգուտ է այդ յոգնութիւնը, որովհետեւ այդ երկու տիկինները արդէն հեռացած են շոգենաւէն.

Օսման էֆէնտի իր դիմացինին այնքա՛ն մաքուր եւ զուտ տաճկական շեշտով թրքերէն խօսիլը լսելով ափ ի բերան մնաց:

— Այդ տիկինները պարզապէս մեր ընկերներն էին որ կանացի զգեստով ծըպտուած էին ձեզի կասկած չներշնչելու համար, շարունակեց Զիա փաշա:

Մաք Լայն, որ առանց այս խօսակցութենէն շահագրգռուելու, աչքը միշտ ափնական ցամաքին յառած էր, կամաց մը փափսաց իր ընկերոջ:

(Շարունակելի)

վրաններ և յարակից մասեր ու գոյքեր, Թիթեղէ, պղինձէ և զէնքէ ամաններ, մարտանաւերու մէջ գործածուած բոլոր նիւթերը, ռումբ շինելու, ցամաքային ու ծովային բանակներու զէնքերուն, հանդերձանքին, շինութեան կամ նորոգութեան յատուկ գործիներ և մեքենաներ, անասուններ, աստնին անասուններ, միս, պահածոյ միս, պիսքիւի, արմտիք, ամէն տեսակ պահածոյ, պարէն, չոր խոտ, յարդ և ամէն կարգի ննդեղէն մարդոց և անասուններու համար, բանակին յատուկ կերպաս, զգեստ և կօշիկ, ոսկի ու արծաթ դրամ կամ ձոյլ, պանքնոտ, չէք, փոխանակագիր և ուրիշ արժեթուղթեր, պատերազմի ատեն գործածելի փոխադրութեան ամէն միջոցներ և յարակից մասերը, ամէն տեսակ նաւ և չոգենաւ ու նաւարկութեան պաշար, երկաթաթիթեղէ տօքեր, չարժուն աւազաններ և յարակից մասեր, չուան, առագաստ, խայծղան պատուակ, անիւ, ճախարանիւ, գլան, սիլինտր, ազատարար գործիք, կաթսաներու նորոգութեան համար տախտակներ, չաղախ, չօխոլիք, ոլոռն, ռետին, պարան, թաւալուն և հաստատուն կազմածք, հեռագրական, հեռաձայնական, անթել հեռագրի կազմածք, ելեկտրական բարդեր, օդապարիկներ, թռչելու գործիներ յարակից մասերով, վառելանիւթ, լուսաւորութեան և ջեռուցման գործի, քարիւղ ու ասիտ սիւլֆիւրիք, պատերազմի չյատկացուած վառօդ և պայթուցիկ, սրածայր երկաթէ թելեր և զանոնք կտրելու կամ զետեղելու յատուկ գործիներ, հողագործութեան երկաթներ ու պայտագործի գործիներ, ասպազէններ, համետներ իրենց յարակից մասերով, հեռադիտակներ, դիտակներ և ծովային ամէն գործի, 3(4, 5(8 մամնաչափ տրամագիծով երկաթէ մեծ գամեր, 1(4 մամնաչափ տրամագծէն աւելի ամէն երկաթ, ճարպ, ասաղձ, բանուած և չբանուած մորթ։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ

Իթթիհատական և ընդդիմադիր երեսփոխանները առանձին գումարումներ ունեցան անցեալ օր և խորհրդակցութիւններ կատարեցին։ Որոշուեցաւ որ խորհրդարանական կուսակցութիւնները իրենց հակառակութիւնը մէկդի դնելով, համաձայնութեամբ գործեն, ներկայ տագնապալից կացութեան վերջ տալու համար։ Իթթիհատական երեսփոխանները որոշեցին եպարքոսին մօտ պատուիրակութիւն մը ղրկել, հասկնալու համար թէ դահլիճը ի՛նչ տնօրինութեան պիտի ընէ ներկայ կացութեան առթիւ։ Իթթիհատի այդ որոշումը ընդդիմադիրներուն հաղորդուեցաւ, որոնք հակառակեցան, ըսելով թէ երեսփոխանները իրաւունք չունին գործադիր իշխանութենէն բացատրութիւն պահանջելու՝ խորհրդարան չգումարուած ատեն։ Ուստի ընդդիմադիրները մերժեցին Իթթիհատին առաջարկը։ Նոր գումարումի մը մէջ դարձեալ պիտի խորհրդակցին այդ մասին։ Ընդդիմադիրներուն նախագահական ընտրելին է Էտիրնէի երեսփոխան Տօքթ. Րիզա Թէվֆիգ պէյ։ Զրոյց կը շրջի թէ Իթթիհատի անդամներէն ոմանք փափաք յայտնած են որ ներկայ տագնապը լուծուի Երեսփ. ժողովին կողմէ, և դահլիճը կազմուի ութը իթթիհատականներէ և հինգ ընդդիմադիրներէ։ Շէհրան կ'ըսէ թէ ո՛չ մէկ ընդդիմադիր կուսակցութիւն ուզած է միանալ Իթթիհատին, նկատելով որ հաւատարիմ չէ մնացած համերաշխութեան սկզբունքներուն։

ԿՐԵՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Բ. Դուռը ծանուցագիր մը ղրկելով պաշտպան տէրութեանց, բողոքած է, Կրետէի Ազգ. ժողովը Յունաստանի թագաւորին անունով բացուած ըլլալուն համար։ Օսմ. կառավարութիւնը այդ ծանուցագրին մէջ կ'ըսէ թէ հակառակ իր քաղաքական դժուարին կացութեան, Կրետէի վրայ ունեցած վեհապետական իրաւունքները պիտի պաշտպանէ առաջուան պէս։ Պաշտպան տէրութիւններէն ոմանք պատասխանած են թէ օսմ. կառավարութիւնը իրաւունք ունի այդ մասին և թէ հարկ եղած հրամանները տուած են Հանիայի իրենց հիւպատոսներուն։

⁂ Կրետէի Ազգ. ժողովը չէ կրցած գումարուիլ անցեալ օր, ընդդիմադիր երեսփոխաններու բացակայութեան պատճառաւ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը չկարենալով համաձայնիլ կառավարութեան հետ, գործօն դահլիճ մը կազմելու համար, չէ ուզած նոր նախարարութիւն մը կազմել իր կուսակցութենէն, հակառակ անոր որ մեծամասնութիւն կը կազմեն ընդդիմադիրները։ Այս վերջինները կոչ մը ուղղած են ժողովրդեան, հասկնալու համար թէ անիկա հի՛ն թէ նոր րէժիմի մը հաստատման կուսակից է։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը իր կոչին մէջ կ'ըսէ թէ այդ պատճառաւ ներկայ չէ եղած Ազգ. ժողովին, սա ջերմ համոզումով թէ նոր ընտրութեանց միջոցաւ կարելի պիտի ըլլայ ճշդել այն ուղղութիւնը, որուն պէտք է հետեւի Կրետէ։

ՏՈՔԹ. Ա. ԱՐԵՒԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱՅԻ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ԵՒ ԱՆԴԱՄԱԶՆՆԱԿԱՆ ԳՈԼԷՃԷ
Վ. ԿԱՅՈՒԱԾ
Արտաքման Քալինեօ, Բերա Թէքէ-Թոքի թիւ 37
9—50

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

ԱՄՈՒԼ ՆԻՍՏ ՄԸ

Ազգ. Երեսփ. Ժողովը երէկ ժամը 3ին նիստ գումարեց, ատենապետութեամբ Հր. Ասատուրի և ի ներկայութեան 49 երեսփոխաններու։

Իրենց բացակայութիւնը կը ծանուցանէին Ազարեան Մանուկ և Զարմայր Ճշմարտախօսեան էֆէնտիները. օրինաւոր համարուեցան։ Միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ Բիւզանդ Պօղաճեանի ազգ. երեսփոխանութենէ տուած հրաժարականը։

Կարդացուեցաւ Սրխտ. Գասպարեանի մէկ նամակը որով կ'ըսէր թէ՝ նախորդ չորս վարչութիւնները դեռ Ազգ. Ժողովին չեն բերած իրենց համարատուութիւնները։ Գասպարեան էֆ. կ'առաջարկէր նաեւ ասկէ առաջ Վարչութեան կողմէ տրուած համարատուութիւնը որ Իրաւասութեան դիւանին ղրկուած էր, Ատենապետաց ժողովին վերադարձնել։

Ատենապետը յայտարարեց թէ՝ համարատուութիւնները Իրաւասութեան դիւանին կը ղրկուին և Ատենապետաց դիւանին ղրկելու պատճառ մը չկայ բնաւ։ Հետեւաբար նախորդ Վարչութեան ատենագրութիւնը պէտք է մնայ Իրաւասութեան դիւանին քով։

Գասպարեան կը պնդէր սակայն թէ՝ Ատենապետաց դիւանին պէտք է ղրկուի։

Սակայն, հակառակ Գասպարեանի առարկութիւններուն, ժողովը պահեց իր նախորդ որոշումը։

Հմ. Խոսրովեան.— Այս ժողովը մէկ քանի նիստ վերջը նախկին Պատրիարքը պիտի դատէ. բայց այս ժողովը մտքի և սրտի կատարեալ հանդարտութեամբ և խղճմտովին իր վճիռը տալու համար պէտք է որ Օրմանեանի շրջանի Վարչութիւնն ալ իրեն բերած ըլլայ իր համարատուութիւնը։

Կարդացուեցաւ Մուշի երեսփոխան Գեղամ էֆ.ի մէկ առաջարկը՝ գաւառացի կարօտ ուսանողներու նպաստի մասին։ «Ուսանողական այս արշաւը որքան գովելի, նոյնքան պարսաւելի է, կ'ըսէր Գեղամ էֆ., կեդրոնին դանդաղութիւնը և վերջնական լուծման մը համար կարեւոր միջոցներուն մասին չխորհիլը»։ Գաւառի մէջ մէկ հատ միջնակարգ վարժարան չունինք, կ'ըսէր, ինչպէս ունին կովկասահայերը. առանց այդ վարժարաններուն Պոլսոյ մէջ հետզհետէ պիտի բազմանան գաւառացի ուսանողները, և անոնցմէ շատեր յուսախաբ պիտի ըլլան։ Գեղամ էֆ. կ'առաջարկէր հայկական չորս կեդրոններու մէջ՝ Վան, Տիգրանակերտ, Տարօն և Կիլիկիա մէկ մէկ միջնակարգ վարժարան բանալ և յետոյ որոշ գումար մը սահմանել Պոլիս եկող գաւառացի ուսանողներուն համար։

Գեղամ էֆ. հարցուց նաեւ թէ երեք տարիէ ի վեր գաւառացի ուսանողներուն համար ի՛նչ ծախսուած է. բացատրութիւն ուզեց Մշակի Պոլսոյ թղթակցին կողմէ գրուած այն լուրի մասին թէ՝ վերջին կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ 2500 ոսկի ծախսուած է՝ Էջմիածին ղրկուած պատգամաւորներուն համար և թէ այդ գումարը տրուած է գաղթականաց յանձնաժողովին կողմէ։

Պալագեան, Դուրեան վրդ.ները և Տէրունեան էֆ. ըսին թէ՝ այդ գումարը 250 ոսկի է և ոչ թէ 2500 և գումարն ալ Նպաստից յանձնաժողովին կողմէ տրուած է և ո՛չ թէ Գաղթականաց յանձնաժողովին կողմէ։

Ասկէ առաջ Շուշիի ազգայիններուն կողմէ ղրկուած հանրագրութիւնը չկարդացուեցաւ առարկելով որ՝ պաշտօնական վաւերացում չունի։ Այս անգամ Շուշիի Կոնսիստորիան վաւերացուցած և ղրկած ըլլալով հանրագրութիւնը՝ կարդացուեցաւ երէկ, որով Շուշիի ազգայինները ըսելէ յետոյ թէ՝ վերջին երկու կաթողիկոսական ընտրութիւններու միջոցին անհատես գտնուած էին ընտրողները և ազգը վնասուած էր անկէ. թէ՛ բարոյապէս, թէ՛ նիւթապէս և թէ՛ տնտեսապէս կ'աւելցնէին թէ՝ Թուրքիոյ Ազգ. ժողովը պէտք է փութացնէ Օրմանեան Սրբազանի խնդրին քննութիւնը, քանի որ իրենք յանձին Օրմանեան Սրբազանի կը տեսնեն արժանաւոր կաթողիկոսացու։

Հմայեակ եպս.— Կը բողոքեմ այդ հանրագրութեան մէջ հոգելոյս Իզմիրլեան և Խրիմեան կաթողիկոսներուն հասցէին ըսուած անպատշաճ խօսքերը։

Գ. Փափազեան.— Միայն բողոքը արձանագրելով պէտք չէ, բաւականանալ այլ պէտք է այս ժողովը իր ցաւը յայտնէ այդ հանրագրութիւնը ստորագրողներուն՝ որոնք անհարկի բառերով կ'անուանարկեն մեր ազգընտիր երկու կաթողիկոսները։

Տիգրանեան Ս.— Խօսք ուզած էի օրակարգի առաջին խնդրի մասին, խօսելու համար և սակայն ի՛նչ կարեւորութիւն ունին խօսքերս՝ երբ մեծամասնութիւն չունինք։ Մենք գաւառի ժողովները կը ստիպենք որպէս զի կաթողիկոսական պատգամաւորները փութով ընտրեն. բայց մենք դեռ չենք ընտրած՝ մինչդեռ շատոնց ընտրած ըլլալու էինք։ Հետեւաբար պիտի խնդրեմ որ այդ պատգամաւորը փութով ընտրելու համար, գոնէ յառաջիկայ նիստին մէջ անով զբաղինք։

Տօքթ. Թէրզեան առաջարկեց որ բացակայ երեսփոխաններու անունները նշանակուին և որոնք որ երեք անբաւական նիստերու ներկայ չեն գտնուիր հրաժարեցուցուին։

Գասպարեան ըսաւ որ առանձին առաջարկի կարիք չէ գործադրել և միայն Ներքին կանոնագրի տրամադրութիւնը կարելի է գործադրութեան դնել։

Մ. Հայկազ ըսաւ թէ՝ բացակաները միշտ միեւնոյն երեսփոխաններն են, որոնք կերեւի կամ շատ գործ ունին և կամ ազգասէր չեն։

Հ. Խոսրովեան.— Բացականներուն մէջ գուցէ շատ աւելի ազգասէրներ կան, քան ներկաներուն. անպատճառ հոս ներկայ գտնուիլը՝ մարդու մը ազգասէր ըլլալը չապացուցաներ։

Գ. Փափազեան դարձեալ առաջարկեց որ թաղերու ընտրութիւնները փութացուին. դժբախտաբար, ըսաւ, վարչութիւնը իր պարտականութեան մէջ կը թերանայ և ազդու հրամաններ չի տար Թաղ. Խորհուրդներուն։

Կարդացուեցաւ Մալաթիոյ նորընտիր Ազգ. Երեսփոխան՝ Պ. Օննիկ Զայեանի ընտրական տեղեկագիրը։ Վարչութիւնը էր կարգին յիշեալին ընտրելիութեան հանգամանքները քննած և ժողովին ղրկած էր։

Ա. Գասպարեան.— Ընտրութեան տեղեկագիրը թող կարդացուի։

Ատենապետ.— Ի՛նչ պատճառ ունինք այս երեսփոխանին տեղեկագիրը կարդացնել տալու, երբ ուրիշներու համար նոյն դիտողութիւնը չէք ըրած։

Հ. Խոսրովեան.— Ինչու պիտի կարդացուի եղեր. դիտողութիւն կա՞յ. ձեր ընտրական տեղեկագիրը կարդացուեցա՞ւ։

Գնէլ վրդ.— Արդէն վարչութենէն կուգայ և ո և է դիտողութիւն չէ եղած։

Ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց Պ. Զայեանի ընտրութիւնը։

Մինաս Չէրազ գրով մը կը ծանուցանէր թէ՝ սխալ է թէ ինք Պոլիս պիտի վերադառնայ և հետեւաբար վերջնականապէս կը հրաժարի ազգ. երեսփոխանական պաշտօնէն։

Ատենապետը յայտարարեց թէ՝ Չէրազ էֆ. երկու անգամ իր եղբօրը Գասպար էֆ.ի գրած է թէ՝ ինք չպիտի վերադառնայ և խնդրած է որ Ազգ. Ժողովին այդ պարագան ծանուցուի։ Նոյն իսկ Չէրազ էֆ. գրած է թէ՝ Գասպարեան ո՞րկէ լսած է որ ինք տասը օրէն Պոլիս պիտի վերադառնայ՝ երբ ինք այդ կերպ մտադրութիւն մը չունի և չէ ունեցեր։

Ժողովը միաձայնութեամբ ընդունեց Մինաս Չէրազ էֆ.ի հրաժարականը։

Ժամը 4ին ատեանը փակուեցաւ՝ առանց օրակարգին կարենալ անցնելու, քանի որ մեծամասնութիւն չունէր ժողովը։

* * *

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎ

Քաղաք. Ժողովը երէկ ի մէջ այլոց որոշեց՝ Սկիւտարի Ս. Կարապետի Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն չորս պակսած անդամներուն տեղ կատարուած նոր ընտրութիւնը վաւերացնել նկատի չառնելով թաղեցիներէ ոմանց կողմէ եղած բողոքը։

— Արտօնեց Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը՝ լսելէ յետոյ Տնտես. Խորհրդոյ կարծիքը որ 100 ոսկի ծախսելով նորոգէ Ս. Յակոբ որբանոցի շէնքը, քանի որ այս ձմեռ կարելի չպիտի ըլլայ նոր շէնքին մէջ փոխադրել որբերը։

— Ուսումն. Խորհրդոյ հրաժարեալ անդամին Տօքթ. Դաւիթեանի տեղ, նոյն խորհուրդին անդամ նշանակեց Յակոբ էֆ. Պօյաճեանը. Իսկ Գալաթիոյ Խնամակալութեան անդամ կարգեց Ռուբէն էֆ. Զարդարեանը։

— Ժողովը հետեւեալ կերպով կազմեց Վանօրէից Խորհուրդը.— Հմայեակ եպս. Դիմաքսեան և Գեղամ Տ. Կարապետեան, Մ. Նաթանեան, Մելքոն Կիւրճեան, Շաւարշ Պագամճեան, Հայկազուն Պէկեան և Թորգոմ Պօյաճեան։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Վիեննայի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ լաւատեսութիւն կը տիրէ հաշտութեան կնքումի մասին: Միջնորդող տէրութիւնները յոյս ունին թէ պիտի կարենան համոզել Իտալիան որ ճանչնայ օսմ. գերիշխանութիւնը Ափրիկեան Տրիպոլիսի վրայ: Հռոմէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ իտալական կառավարութիւնը որոշած է ո և է միջամտութիւն չընդունիլ որքան ատեն որ թուրք զինուորները ընդդիմանան Տրիպոլիի մէջ:

⁂ Օսմ. կառավարութիւնը որոշած է երկրէն վտարել «Լա Թիւրքի»ի տէր եւ տնօրէն իտալացի Պ. Պօնեթինին, ու «Քօրրիէրէ Տէլլա Սէրա»յի, «Սէքօլօ»յի, «Տրիպունա»յի եւ «Ճիօռնալէ տ'Իթալիա»յի Կ. Պոլսոյ թղթակիցները: Սոյն Իտալացիներուն 24 ժամ պայմանաժամ տրուած է մեկնելու։ Հակառակ պարագային՝ պատերազմական գերի նկատուելով անոնց ինչքերը պիտի գրաւուին: Ուրիշ ծանօթ Իտալացիներ ալ պիտի վտարուին:

⁂ Նախարարաց Խորհուրդը երէկ գիշեր եպարքոսին բնակարանը գումարուելով զբաղեցաւ Ափրիկեան Տրիպոլիսի խնդրով:

⁂ Արտաքին գործոց նախարարը խորհրդականը ու բարձրաստիճան պաշտօնատարներ երէկ Բ. Դուռ երթալով ընթացիկ գործերով զբաղեցան, հակառակ ուրբաթ ըլլալուն:

⁂ Իտալական նաւաքաժին մը կը շրջի Պէրութի առջեւ, առանց ռազմական գործողութիւն մը ընելու:

⁂ Տէրութիւնները Ելլէն դահլիճին հաւաստիքներ տուած են թէ տէրութիւնները թոյլ չպիտի տան որ Թուրքիա յարձակում գործէ Յունաստանի վրայ։

⁂ Բերայի հեռագրատան հրաման տրուեցաւ չընդունիլ Իտալիա ղրկուած ծածկագրական հեռագիրները։

⁂ Ամերիկեան զօրաւոր նաւաքաժին մը Ճիպրալթարէն անցնելով Միջերկրական գացած է: Այդ բանը մտահոգութիւն կը պատճառէ Իտալիոյ։

ԱՆԳԼԻԱ Կ'ՈՒԶԷ ԳՐԱՒԵԼ ԿՐԵՏԷՆ

Աթէնքի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ զրոյց կը շրջի թէ Անգլիա որոշած է Կրետէն գրաւել առաջին առթիւ:

ՈՉ-ԻՍԼԱՄՆԵՐՈՒ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄՆԵՐԸ

Ընդդիմադիր կուսակցութիւնները իրենց ծրագիրներուն մէջ յօդուած մը պիտի աւելցնեն ոչ-իսլամներու առանձնաշնորհումները պահպանելու համար, որպէսզի օսմ. տարրերու համերաշխութիւնը զօրանայ:

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պատերազմական նախարար երէկ Սուլթանին կողմէ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ:

ԽՈԼԵՐԱՆ

Վերջին քսանըչորս ժամուան մէջ 6 դէպքեր պատահեցան, որոնց 3ը մահացու:

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Ահմէտ Րիզա պէյի նախագահական ընտրութիւնը ապահովուած է: Խորհրդարանի իթթիհատական կուսակցութեան նախագահ պիտի ըլլայ Խալիլ պէյը:

ԼԷ ՓՐՕՎԷՆՍ ՌԷՒԻՆԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԵՒ ՎԵՐԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ
Ընդունուած պետ. կառավարութեան կողմէ, աշխատաւորի արկածներու դէմ հաստատուած ապահովագրութիւններու համար
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Պրիւսէլ, Պուլվառ Անսփախ, 110-112
Դրամագլուխ՝ 2,500,000 Ֆր.
Պահեստ 1910 Դեկտ. 31ին Ֆր. 3049118
Գոյք » » » » 6358999
Մինչեւ այսօր վճարուած
վնաս, աւելի քան » 190000000
Պրիւսէլ, 1 Հոկտ. 1911
Տ.
Պատիւ ունինք ծանուցանելու ձեզի թէ Պոլսոյ մէջ օսմանեան կայսրութեան համար հիմնած ենք Տնօրէնութիւն մը, որ յանձնուած է Տիար
Ա. ՌՈՒՆՃԵԱՆԻ
որուն լիազօր իրաւասութիւն տուած ենք ընկերութեան անունով ապահովագրութիւններ կնքելու, հրդեհի դէմ ու կեանքի վրայ, ստորագրելու բոլոր բոլիսներն ու ստացագիրները, և վճարելու վնասները։
Հաճեցէք ընդունիլ, Տէր, մեր յարգալիր բարեւները։
Փրօվէնս Ռէինի ընկերութեան կողմէ
Ընդհանուր տնօրէն
Ժ. Պ. ՎՕԼՖ
×
Ա. ՌՈՒՆՃԵԱՆ
Ապահովագր. ընկերութեանց
Ընդհ. գործակալ
Հաստատուած 1888ին
Կալաթա, Ապիկ խան, 32, 39 և 52
Պոլիս, 1 Հոկտ. 1911
Տ.
Յենլով վերոգրեալ շրջաբերականին վրայ, պատիւ ունիմ իմացնելու ձեզի թէ օսմանեան կայսրութեան համար տնօրէն անուանուած եմ հրդեհի դէմ ու կեանքի վրայ ապահովագրական գործեր ընող
«ԼԷ ՓՐՕՎԷՆՍ ՌԷՒԻՆԻ»
ապահովագրութեանց և վերապահովագրութեանց անանուն ընկերութեան որուն կեդրոնատեղին է Պրիւսէլ։
Յուսալով որ պիտի հաճիք շարունակել ձեր պատուելու՝ ապահովագրութեան հրամաններով որոնք մեծ խնամով պիտի գործադրուին, կը խնդրեմ որ ընդունիք յարգալիր բարեւներս։ Ա. ՌՈՒՆՃԵԱՆ
3—1

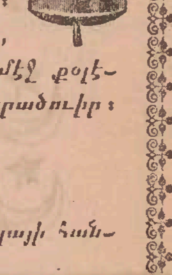

ՍԱՆԻԹՕՐ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐԱԲԱՐ ՔՈԼԷՐԱՅԻ ԴԷՄ
ԶՕՐԱՒՈՐ ԶԷՆՔ ՄԸՆ Է
Եւրոպայի թէ՛ հանրային վայրերուն և թէ տուներուն մէջ գործածուած սոյն գործիքը, որ շատ լաւ ընդունելութիւն գտած է, գարշահոտութեան առաջքը կ'առնէ և ամէն տեսակ միքրոպները բնաջինջ կ'ընէ։ Իրեն յատուկ անուշահոտութիւնը զովութիւն կուտայ մարմնոյն։
ՍԱՆԻԹՕՐ
Եւրոպայի մէջ հիւանդութիւններու դէմ ձեռք առնուած նախազգուշական միջոցն է։ ՍԱՆԻԹՕՐի շնորհիւ է որ Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և ուրիշ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ քոլերա, թիֆօ և ուրիշ հիւանդութիւններ չեն տարածուիր։
ՍԱՆԻԹՕՐ
Պարտաւորիչ կերպով կը գործածուի Եւրոպայի հանրային վայրերուն մէջ։
ՍԱՆԻԹՕՐ
Կեանքի պահպանիչը ըլլալով ամէն տեղ անհրաժեշտ է։
ՍԱՆԻԹՕՐ
Խիստ ազդեցիկ գործիք մը ըլլալուն, անիկա պէտք չէ անպակաս ըլլայ ո՛չ մէկ տունէ, դպրոցէ, գործարանէ, օթէլէ, հիւանդանոցէ, վերջապէս հանրային ու մասնաւոր ամէն վայրերէ և նոյն իսկ ճեմիչներէ ու միզանոցներէ։
Ղալաթիա, Պալըգ Բազար, Էնտամաթարխի խանին թիւ 11 սենեակին մէջ «Սօսիէթէ Սանիթօր»ի կողմէ միայն կը ծախուի։ 32—36

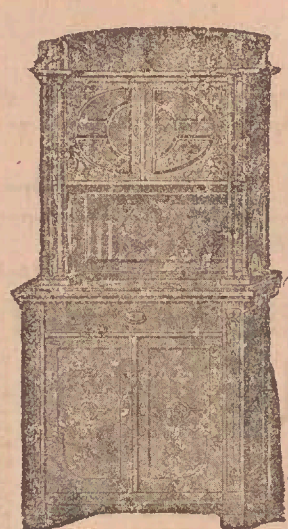

ՔՈՒՐԹԷՍԻ ԵՂԲԱՐՑ
ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
4, Բերա, Թիւնէլի դիմաց, 4
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ. ՃԱՇԱՐԱՆԻ ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԵՒ ՀԻՒՐԱՍՐԱՀԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ ԵՒ ԱԹՈՌՆԵՐ
Կտրած գներ առաջ. մեր վաճառատունը այցելեցէք: Գիները խիստ չափաւոր եւ անմրցելի են։ Այցելութիւն մը կը բաւէ. համոզուելու համար։ 52—49

قاما قونیاغی وشرابلری خالص وحیله‌سزدر . بیوك بقالیه مغازه‌لرنده بولنور.
دپوسی : غلطه‌ده موغخانه‌ده نومرو ٥١
ՔՕՆԵԱՔ ԳԻՆԻՆԵՐ
ՔԱՄՊԱ
ՍԵՂԱՆԻ ԳԻՆԻՆԵՐ
ԱՂԱՆԴԵԻ ԳԻՆԻՆԵՐ
ՔԱՄՊԱ
Ամէն մեծ նպարավաճառներու քով կը ծախուի։ Ընդհ. մթերանոցը Մումհանէ, թիւ 51, Կալաթա։ 100—53

ԹԱՓՈՒ ՎԷ ՄԷԱԳԻՐ ԻՏԱՐԷՍԻՆՏԷՆ
Խիւտավէնտիկեար վիլայէթի Պրուսա Կէմլէյէք շօսէ գըսմը թամիրաթը պէտէլը քէշֆ 459282 ղր. խիթամը միւնաքասա 28 Էյլուլ, ասղըմիւտտէթի 5 Թըշրինի էվվէլ։
Խիւտավէնտիկեար վիլայէթի Ոլու քէօփրիւսիւն ինշաաթը. պէտէլը քէշֆ 123000 խիթամը միւնաքասա 22 Էյլուլ 327։
Խիւտավէնտիկեար վիլայէթի Սագարիա Նէհրի իւզէրինէ ինշա օլունաճագ Գօգաճըգ քէօփրիւսիւ. պէտէլը քէշֆ 138377 խիթամը միւնաքասա 29 Էյլուլ 327 ասղը միւտտէթի 5 Թըշրինի էվվէլ 327։
Այտըն վիլայէթի Մաղնիսա Պիրն Ապաս Թարիգի իւզէրինտէ իմալաթ սէնաիէ ինշաաթը. պէտէլը քէշֆ 327711 խիթամը միւնաքասա 25 Էյլուլ 327 ասղը միւտտէթի 27 Էյլուլ 327։
Գոնիա վիլայէթի Սարըթա Տինար Թարիգինտէ վագի պէշ ատէտ քէօփրիւնիւ անգա գըսմընըն թէճտիտի 33220 խիթամ միւնաքասա 27 Էյլուլ 327 ասղը մուտտէթի 8 Թըշրինի էվվէլ 327։
Պալատէ մուհարրէր էամէնի մուհարրէր վէ ամէլիաթ խուսուսարընտա մուհարրէր մէպալիղ իլէ միւնագասասը վագի օլունտուղունտան Թալիպ օլանլարըն Նաֆիա Նէզարէթինտէ գօմիսիօնը մախսուսունա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի։
24 Էյլուլ 327

ՄԷՀՄԷՏ ՌԻՖԱԹ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Բարիզի ատամնաբուժական համալսարանէն վկայուած, արուեստին բոլոր վերջին կատարելագործութիւններով կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները Պապը Ալի Ճատտէսի Նուրը Օսմանիյէի անկիւնը գտնուող իր դարմանատան մէջ։ Դիմողները մեծ գոհունակութեամբ պիտի վերադառնան։

ՀՈՒՐՐԻԷԹ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ
ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ, ԹԻՒ 19
ԷԳՐԻ ԱՂԱՃԱՏԷ ԷՏԻՐԳ ԷՐԶՐՈՒՄԻ
ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԿԱՐԱԳ
Այս անգամ Եւրոպայէն բերել տուած է ամենէն ընտիր կարագները։ Նոյնպէս այդ վաճառատան մէջ կը ծախուին Տրապիզոնի, Հալէպի, սիպերիական, Դանուբի անխարդախ իւղերը և ասոնց նպարեղէնի վերաբերեալ ամէն տեսակ ընտիր ուտեստեղէններ։ Հանրութենէն կը խնդրուի անգամ մը այցելել սոյն վաճառատունը։ 26—50

ՍԻՖԻԼԻՍԻ ԵՒ ՄԻԶԱՆՑՔԻ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ
Տօքթ. Մաքրիտ, նախկին օգնական Ֆուռնիէ, Հալլօբօ և Կիւյօն բրօֆէսէօրներուն՝ Բարիզի մէջ, տասներկու տարիէ ի վեր իր արուեստը ի գործ կը դնէ սիֆիլիսը ու միզանցքի հիւանդութիւնները դարմանելով։ Նոյնպէս ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ, ՍԵՐՄՆԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆԸ և ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը դարմանէ քիչ օրուան մէջ, վերջին մեթոտներու համաձայն։
Իր դարմանարանը կը գտնուի Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, Եէնի խան, Շթայնի վաճառատան քով (մաքսատան հրապարակ), թիւ 20, առտուան ժամը 11էն մինչեւ 4½ կէս օրէն յետոյ։ Կիրակի օրերը՝ 1—2։ Էրլիխի 606ով ներարկումներ կ'ըլլան։ Նոյնպէս ելեկտրականութեամբ դարմանում կ'ըլլայ։ 20—7

ԱՖԻԼՈՒՄ, 1 ՂՐՈՒՇ
ԲԵՐԱ, ԱՍՄԱԼԸ-ՄԷՃԻՏ, ԹԻՒ 9
ՓԱՍԱԺ Տ'ԷՕՐՕՓ, ԹԻՒ 18
25—30

ԱՒՍՏՐԵՒՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ
ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՃԱՇԱՍՐԱՀԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՍԱԼՕՆԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ԶԱՐԴԱԽՈՒՑԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ
ԲԷՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 320 (ՆԱԽԿԻՆ ԲՕԼԷ ՔՐԻՍԹԱԼ)

ՄՆԱՅՈՒՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԿՈՂՆԻ ԿԱԶՄԱԾՆԵՐ, ՕԹՈՑՆԵՐ, ՍԹՕՌՆԵՐ,
ՊՐԻԶՊԻԶՆԵՐ
ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ԹՈՒՂԷ ԵՒ ԿԵՐՊԱՍԷ ՎԱՐԱԳՈՅՐՆԵՐ
ԱՄՊԱԼԱԺԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ
Չափու վրայ յանձնարարութիւններ
բնակարաններու համար

ՊԱՆՔ ՏԸ ԹԻՒՐՔԻ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՃԱՐՏԱՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ
ՔԱՋԱԼԵՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
1325 ՆՈՅ. 18/1909 ԴԵԿՏ. 1 ԹՈՒԱԿԻՐ ԿԱՅՍ. ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 550,000 ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, ՊՈԼԻՍ, ԹԻՒՐՔԻԱ ԽԱՆ
Գործակալութիւն Բարիզի մէջ Բրօվանս փողոց, թիւ 17

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ԺԱՄԵՐ $9^1/_2$-4

Պանք տը Թիւրքին սա գործառնութիւններով կը զբաղի․

Ա․ Ձեռնարկներու ճիւղ․— Վաճառականութեան և ճարտարագործութեան վերաբերեալ ամէն գործ, գործարաններու և անանուն ընկերութեանց հաստատում, հանրօգուտ շինութեանց մենաշնորհներ եւայլն։

Բ․ Երկրագործական ճիւղ․— Երկրագործական ամէն տեսակ մեքենաներու, գործիքներու և պարարտական աղբերու ապառիկ վաճառում երկար պայմանաժամերով։

Գ․ Առեւտրական ճիւղ․— Ներկայացուցչութիւն, քոմիսիոն, աւանդ։

Դ․ Ապահովագրական ճիւղ․— Կեանքի, հրդեհի և ծովային ապահովագրութիւն։

ԹՈՎՄԱՍ Ս. ԹԱՔԸՐ

26 Բէրշէմպէ բազար 26
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՊԻՐՄԻՆԿԷՄԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ

ԹԱՆԿԻՍ ՏԱՆ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱԶՈՎ, ՊԵՏՐՕԼՈՎ, ՊԷՆԶԻՆՈՎ ԵՒ ԱԼՔՕՕԼՈՎ
ՇԱՐԺԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ

Թովմաս Ս. Թաքըր Տունը կը ներկայացնէ նաև ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ և անոնց մեքենաներուն կատարեալ զետեղումը կը ստանձնէ. Հողագործական

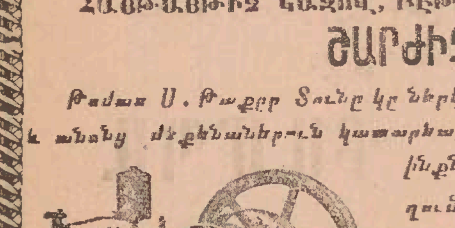

Ինքնաշարժ Մեքենաներ, Ելեկտրական Ջեռուցումներ, Գործարանի Մեքենաներ և Գործիքներ, ամէն տեսակ Ջրհաններ, Մօտէրն մարքայով Ջուլհակի Փոթաներ, Մանածի Մեքենաներ, են. են.։ 72—104

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԱՂԲԱՆԻՒԹԵՐՈՒՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ

Հողագործնե՛ր, այգեպաննե՛ր, պարտիզպաննե՛ր, ծառամշակնե՛ր, տնկարկողնե՛ր, կ՚ուզէ՞ք ձեր յղնութիւնը նուազեցնել, աւելի դրամ շահիլ և հարստանալ, Չիլիի Նիթրաթ տը սուտը գործածեցէք, որ բորակածին պարունակող բոլոր աղբանիւթերուն լաւագոյնն է։ Այդ աղբանիւթը տունկերուն անմիջապէս սնունդ մը կուտայ որ տունկին կողմէ կ՚իւրացուի ուղղակի։ Ձեզ համոզելու համար, ստորեւ առաջ կը բերենք Պրուսայի երկրագործական վարժարանին տնօրէն Թէօտոր էֆ. Թոնմանթինիտիսի կողմէ կատարուած փորձերուն արդիւնքները․—

1910Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մեթր)		ցորեն	գարի	վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ՝ առանց աղբանիւթի	քիլ.	750	1627	1270
» » » » սիւբէր ֆոսֆաթով (առանց Նիթրաթ տը սուտի)	»	1125	1900	1500
Հողի տարածութեան վրայ, սիւբէրֆոսֆաթով, փօթասով և Նիթրաթ տը սուտով	»	2000	2250	2000

1911Ի ՓՈՐՁԵՐԸ

Մէկ հէքթար (10000 քառ. մեթր)		Պորտոյի ցորեն	ցորեն Պօն Ֆէրմիէ	ձմրան գարի	սպիտ. վարսակ
Հողի տարածութեան վրայ սիւբէրֆոսֆաթով և փօթասով աղբուած	քիլ.	800	1250	1400	1300
Սիւբէրֆոսֆաթով, փօթասով եւ Նիթրաթ տը սուտով աղբուած	»	1750	2300	2000	2000

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Չիլիի Նիթրաթ տը սուտի արտադրիչներու գործակալութեան գրասենեակը, Ղալաթիա, Գէօրգ պէյ խան, թիւ 4, ուր պիտի կրնաք անձամբ տեսնել ուրիշ տունկերու վրայ ձեռք բերուած արդիւնքները։ Անկէ զատ, կրնաք ձրի ստանալ Նիթրաթ տը սուտի նմուշ մը, անով փորձելու համար։ Նոյնպէս ձրի կը տրուի քիմիական աղբանիւթերու գործածութեան եղանակը ցոյց տուող տետրակ մը։ 26—5

ՄԷՆԻԷՐԻ - ՇՈԳՈԼԱՆ

ԱՆԲԱՂԴԱՏԵԼԻ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
ՀԱՄԱՐ ԱՄԵՆԷՆ ՇԱՏ ՍՊԱՌՈՂՆ Է
Օրական սպառումն է 60,000 քիլօ
Փնտռեցէք ՄԷՆԻԷՐԻ ՇՈԳՈԼԱՆ, կեղծ անունէ զգուշացէք։

کیسارنا معدن صویی

کیسارنا معدن صویی
قولرا زمانده محافظهٔ صحته خادمدر

اشبو طبیعی معدن صویی ، غازی ولذتی وخواص شفائیه‌سی اعتباریله دنیاده موجود معدن صولرینك الك اعلاسی اولوب معده ، قره‌جکر ، باغیرصاق ، بوبرك ، مثانه ، قوم والبومین خسته‌لقلرینك الك مؤثر دواسی اولدیغی اطباجه مصدق ومجربدر .

عموم اجزا دپولریله اجزاخانه‌لرده وبیوك بقالیه مغازه‌لرنده بولنور .

— مرکز دپوسی بغچه قپوسنده کرك اتصالنده یکی خانه‌ده‌در .

Սոյն բնական հանքային ջուրը իր համեղ և առողջարար յատկութիւններով աշխարհիս հանքային ջուրերուն մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ։ Բժիշկները հաստատած են որ Քիսարնա հանքային ջուրը

ՔԻՍԱՐՆԱ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

ամենէն ազդու դարմանն է ստամոքսի, լեարդի, աղիքի, երիկամունքի, ծննդական գործարաններու, աւազախտի և ալպիւմինի հիւանդութեանց դէմ։

Այս հանքային ջուրը քոլերայի ատեն առողջութեան շատ օգտակար է։ Բոլոր դեղավաճառանոցներու, դեղարաններու և մեծ նպարավաճառներու քով կը գտնուի։

Ընդհանուր մթերանոց Պաղչէգափու, Մաքասաճը կից, Եէնի խան։ 104—23

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԻԼՆԷՐ ԱՆԳԼ. ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ

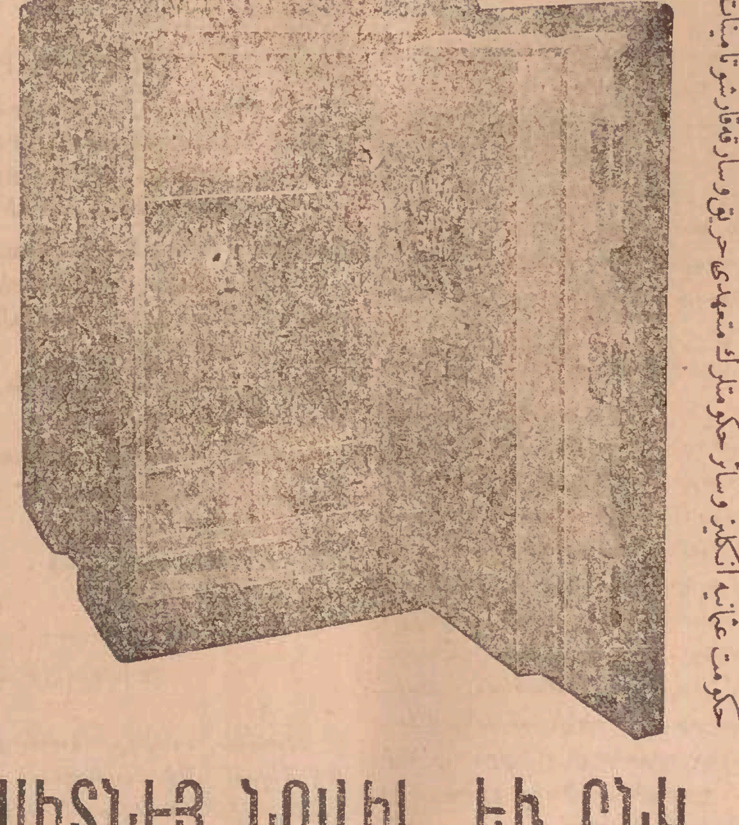

دنیانك الك مشهور میلنر قاصه‌لری
حکومت عثمانیه انکلتره و سائر حکومتلرك متعهدی حریقه قارشو تأمینات

عموم ممالك عثمانیه وکیلی درسعادت غلطه‌ده کورکجیلرخانده نومرو ۱ ، ۲ ، ۳
سیدنه‌ی نوویل و شرکاسی

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
ՕՍՄ. ԱՆԳԼ. ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ
ՈՒ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ
ՄԻԼՆԷՐ ԴՐԱՄԱՐԿՂԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ Կ՚ԸՆԾԱՅԵՆ
ԳՈՂԵՐՈՒ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ
ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ղալաթիա, Գէօրգ պէյ խան, թիւ 1-2-3 104—28

ՐՈԱՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ 5 250,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻԷՆ ԱՒԵԼԻ

Ծովային Ապահովագր. Ընկերութիւն
ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ
ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՎՈՒՆԱՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑԱՒ
ՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ Ի ՀԻՒԱ ԴՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ՝
ՔԼԻՕՓԷՆ, ՍՕՖԻՕՆ Ֆ. ՔՈՒՐՓՈՒԶԷԼԼԻ ԵՂԲԱՐՑ
Ղալաթիա, թիւ 6, 7 եւ 8, Պէրէքէթ խան 36—52

عثمانلی صابون خلاصه‌سی

عثمانلی آثار وطن فابریقه‌سی — مصطفی ناظم — ماربوشجیلر چارشولی خان

اشبو صابون خلاصه‌سی صابون ترکیبلرندن وصحته خادم اجزالردن مرکب اولوب وجودی تطهیر ایتمکده، چاشور بیقامقده، اثوابلری سیلوب تمیزلمکده، هر اشیا اوزرندن کیرلری چیقارمقده، بولاشیق قابلری وتخته وخالی وکلیم ومرمر طاشلری وجام وامثاللرینی تطهیر ایتمکده، صابون وامثالندن بش دفعه قوتلی ودها اهون اولدیغی واصلا مخلوط شیلردن مرکب بولنمدیغی تامین ایدرز. بقاللر وعطارلرده تعرفه‌سیله بولنور. مغازه‌مزدن دخی النور. خارجدن طلب وقوعنده مجانا نمونه کوندریلور. عثمانلی مرکبلرینك ۲۲ نوعی صوك اصول وفن دائره‌سنده اعمال وهرقماشه ۱۲۰ نوع خاص وثابت رنکلی بویالر بولنمقده‌در. صابون ومعجون بویالری صورت مخصوصه‌ده فابریقه‌مزده اعمال ایدلمکده‌در.

ՕՃԱՌԻ ՓՈՇԻ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՍԱՐԸ ՎԱԹԱՆ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՆԱԶԸՄ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐԲՈՒՇՃԸԼԱՐ, ՉԱՐՇԸԼԸ ԽԱՆ

Սոյն օճառի փոշին, քիմիական և առողջարար բաղադրութիւններով պատրաստուած, ոչ և է խարդախ նիւթ չի պարունակեր իր մէջ։ Մարմինը և ճերմակեղէնները լաւ մը կը մաքրէ, զանազան առարկաներու վրայ դրոշմուած բիծերը կը հանէ, խոհանոցի անօթները, տախտակամածները, գորգերը, մարմարիոնները և ապակիները սքանչելապէս կը մաքրէ։ Նոյնպէս կարելի է սպասներու մէջ գործածել, գիրերը և մեքենաները լուալու համար։ Ամէն կարգի օճառներէն հինգ անգամ աւելի զօրաւոր ըլլալով գինն ալ անոնցմէ աժան է։ Գործածութեան եղանակն ալ շատ դիւրին է և մանաւոր թուղթերու վրայ բացատրուած է։ Զանազան տեսակ մելաններ, ներկեր ու ձեթախմեր կը պատրաստուին այս գործարանին մէջ։ Նմուշները ձրի կը ղրկուին։ 5—52

غایت نفیس وتازه سیاه خاویار

روسیه، باکوده معروف مایلوف برادرلر فابریقه‌سنك برنجی نوع مستحضراتندن بو کره جلب ایتمش اولدیغی الك نفیس سیاه خاویار نوعنك نفاستیله برابر رقابت ممکن اولمیه‌جق درجه‌ده اهون فیاتله فروخت ایدرك الك مشکلپسندلری بیله ممنون قیلمقده‌در. برنجی اکستره نوعی قیه‌سی ۱۲۰ وایکنجی نوعی ۱۰۰ غروشدر. بوندن ماعدا ولادیووستوقدن کلن ژاپون خاویارلری برنجی نوعی قیه‌سی ۳۰ وکسمه جنسی ۲۴ غروشه صاتلمقده‌در. بالق یمورطه‌لرینك الك نفیسلری وانواعی موجوددر. پوسته اجرتیله برابر بدلی پشیناً کوندرلمك اوزره طشره‌لردن پراکنده صورتیله وقوعبوله‌جق سپارشات پوسته ایله سریعاً محللرینه کوندریلور. استانبولده بالق بازارنده برنجی خاویارجی کدیك قومپانیه‌سنك (۱۳۵) نومرولی مغازه‌سنده صاتلمقده‌در.

ԽԻՍՏ ԸՆՏԻՐ ՍԵՒ ԽԱՎԻԱՐ

Այս անգամ բերել տրուած է ռուսական Պագու քաղաքին մէջ հանրածանօթ Մալիօֆ եղբարց գործարանը պատրաստուած սեւ խավիարը, որ անմրցելի կերպով աժան կը ծախուի։ Ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհ պիտի մնան։ Առաջին կարգի էքսթրա սեւ խավիարին օխան 120 դրուշ է, իսկ երկրորդ կարգինը՝ 100 դրուշ։ Ասկէ զատ՝ կը ծախուի ճափոնական խավիար, օխան 30 դրուշի, եւ «քէսմէ» տեսակը՝ 24 դրուշի։ Ձկնկիթի (պալըգ եումուրթասի) ամէնէն ընտիր տեսակները կան։ Գաւառներէն եղած փոքրաքանակ յանձնարարութիւնները փութով կը կատարուին, եթէ փոխարժէքը կանխիկ ղրկուի։ Վաճառատեղին է Պալըգ Բազար խավիարճը ԿԷՏԻԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ թիւ 135 խանութը։ 6—20

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

(ԷՄՆԻԷԹ ՍԱՆՏԸՂԸ)
1284 ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Օսմ. կառավարութեան երաշխաւորութեան ներքեւ կը գտնուի եւ երկրագործ պանքան վարկ բացած է Պոլիս Ճաղալ Օղլու փողոց, իր սեփական շէնքին մէջ։

Հետեւեալ պայմաններով դրամ կ՚ընդունի եւ փոխատուութիւն կ՚ընէ։

Դրամ ընդունելու պայմաններ․—

Մէկ տարի եւ աւելի պայմանաժամով աւանդ դրուած դրամներու համար տարին հարիւրին հինգ տոկոս։

Վեց ամսուան պայմանաժամով դրուած դրամներուն համար տարին հարիւրին 4 ու կէս։

Առանց պայմանաժամի, ընթացիկ հաշւով, այսինքն ուզուած ատեն դրամը առնելու պայմանաւ, տարին հարիւրին 4 տոկոս կը վճարէ։

Առանց պայմանաժամի կ՚ընդունուի մէկ քառորդ ոսկիէն սկսեալ մինչեւ 500 ոսկի։

Փոխատուութեան պայմաններ․—

Գոհարեղէններու, ոսկի ու արծաթ առարկաներու և արժեթղթերու փոխարէն տարեկան հարիւրին ութը տոկոսով դրամ փոխ կուտայ։

Ապահովութեան Սնտուկը տէրութեան շահերուն ծառայող հանրօգուտ հաստատութիւն մըն է և իր գործառնութեանց մէջ ժողովրդեան շահերը կը փնտռէ։ Թէ երկրին և թէ ժողովուրդեան շահերուն նպաստաւոր է Ապահովութեան Սնտուկը նախընտրել քան թէ օտար հաստատութեանց հետ գործ ընել։

بیوك تنزیلات مجبوری

حاضر البسه وقازمیرلر ادرنه‌یه ایکی کالی قازمیره
مغازه‌مز هدم ایدیله‌جکندن ایکی لیرا قیمتده البسه بر
برادر شهیر مغازه‌سی صاحبی قازمیرجی رضا

ՍՏԻՊՈՂԱԿԱՆ ՄԵԾ ԶԵՂՉ

ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ
ԳԱԶՄԻՐՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Իփէքճի Բեանիի դիմացը գտնուող մեր վաճառատունը, «Թէսհիլաթ Մաղազասը», պիտի փլչուի։ Այդ պատճառաւ երկու ոսկի արժէք ունեցող հագուստները միայն ոսկիով մը պիտի ծախուին։

10—50 ԳԱԶՄԻՐՃԻ ՐԻԶԱ

محترم وطنداشلریمزه

بالق بازارنده فرون اتصالنده عثمان زاده جمال‌الدین افندی ، ممالك عثمانیه‌نك هرطرفلرندن حیله‌سز وغایتله نفیس ساده یاغلر ایله زیتون یاغلری واغز طادیله یمك مراقلیسی اولان نفائسپرورانه مخصوص ارزاق سائره جلب ایتمش اولدیغندن، اخوان وطنك رغبتلرینی تمنی ایدر. ۱۰

طراش : ۱ غروش
بك اوغلنده آصمه‌لی مسجد نومرو ۹
« پاساژ دوروپ نومرو ۱۸

دیشلرکزی محافظه ایتمك ایسترسه‌کز
رفعت دیشه موفق قوللانکز هر اجزاخانه‌ده بولنور

ՏՊԱՐԱՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Գ. ՔՕՉԱՃԵԱՆ